

วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๔

คุณธรรมของข้าราชการ

ประวัติระบบข้าราชการพลเรือนอเมริกัน

เกียรติ หน้าที่ สามัคคี ซื่อสัตย์ เป็นคุณสมบัติข้าราชการ

วารสารข้าราชการ

วารสาร รายเดือน เพื่อ ความก้าวหน้า และ รอบรู้

ปีที่ ๒๖

ฉบับที่ ๑๐

ตุลาคม ๒๕๒๕

หรือส่ง
สำนักงาน ก.พ.

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านการบริหารงานบุคคล
- เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ
- เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการในอันที่จะเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ

บริการสมาชิก

วารสารข้าราชการจำหน่ายปลีก เล่มละ ๘ บาท สำหรับสมาชิกค่าบำรุงปีละ ๘๐ บาท รวมค่าส่ง กรุณาบอกไว้และส่งเงินในนาม ผู้จัดการสวัสดิการสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ. ถนนพินธุโลก ก.พ. ๓ โทร. ๒๕๑๕๕๕๕ หรือ ๒๕๑๓๓๓๓๓ ต่อ ๓๔ โดยส่งจ่ายเงินที่ ป.ท. สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี

ต้องการถามปัญหากฎหมายระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน ปัญหาคลังหรือปัญหาข้อข้องใจอื่นใด รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นโปรดแจ้งไปยังบรรณาธิการโดยตรง

เจ้าของ และฝ่ายจัดการ สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
— ผู้จัดการสวัสดิการ นายสมพงษ์ ตวีวัฒน์
— ผู้ช่วยผู้จัดการ นายสมศักดิ์ สุภะวัชรเดช
ประชาสัมพันธ์ นายจิรพงษ์ สีวาชะวิโรจน์
นายอดุล จันทรสักดิ์

ผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	นายไสรจ	สุจิตกุล
	นายสำราญ	ถาวรบุษย์
	พันตรี อรรถ	วิชัยกุล
บรรณาธิการ	นายอดุล	บุญประกอบ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	นายปรีชา	วิชัยดิษฐ์
	นายสัมา	สีมานันท์
กองบรรณาธิการ	นายวิศิษฐ์	จิตตแจ้ง
	นายปฐม	สมบุรณสิน
	น.ส. ประภาภรณ์ ภูวเจนสถิตย์	
	น.ส. ชุพิน	ชาติวีร
	นางเมทินี	พงษ์เวช
	นายชรรยงค์	คำบรรลือ
ฝ่ายศิลป์	นายสุรศักดิ์	ศรีพยัคฆ์
สถานที่พิมพ์	ไทยพิมพ์—อักษรสารการพิมพ์	
	โทร. ๒๒๓๒๓๒๐	กรุงเทพฯ ฯ
ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา	นางมาลี	ปรีกัมศีล

สารบัญ

	หน้า
ป๋ยมหาราชรำล่ก	๓
บรรณาธการแถลง	๔
คุณธรรมของขั้ราชการ	๕
ด้ว้แท้ของศาสนา	๑๑
การประเมันผลชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต	๑๖
ความกลัวความล้มเหลว	๒๓
ปัญหาระเบียบขั้ราชการพลเรือน	๒๘
กฎหมายและระเบียบใหม่	๓๓
ถอดนวมชก	๔๐
ประวัติระบบขั้ราชการพลเรือนอเมริกัน	๔๔
ทนายความในประเทศฝรั่งเศส	๕๖

1 เมษายน วันขั้ราชการพลเรือน

ขั้ราชการคือบุคคลที่ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ

ปฏิญญาสั่งป๋ากุ

พินัยหาราชรำลึก

เวียนบรรจบจวบพ้อง

องค์บิยราชา

ยัสืบสามตุลา

เหล่าพสกท้าวทอง

ตุลาวารวัน

เหลือแต่รอยตรึงตรา

ความดีที่สรรมา

สุดจะสรรบ่าวร้อง

ความดีพระมากล้น

ทรงพิทักษ์ยุติธรรม

เลิกทาสไผ่สุขสันต์

ราชันของปวงข้า

สรรเสริญองค์พระผู้

เหลือแต่สิ่งเตือนใจ

ไม่มีสิ่งอันใด

ข้าพระบาทนบน้อม

วัสสา

เกริกก้อง

เวียนสู่ ดังเคย

กู่ก้องจักรวาล

โศกา

แซ่ซ้อง

หาเทียบ ไคปาน

หมดได้ฤม

รำพัน

ทูลหัว

หวังสุข กันนา

สรรค์ให้ไทยเจริญ

เกริกไกล

เพรียกพร้อม

ดีกว่า คุณธรรม

ถวายผู้จอมบดินทร์

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า กองบรรณาธิการ วารสารข้าราชการ สำนักงาน ก.พ.

(นายเพิ่มศักดิ์ เพิ่มพูน ประพันธ์)

บรรณาธิการแถลง

เดือนตุลาคมนี้นอกจากจะเป็นเดือนเริ่มต้นศักราชใหม่ของราชการ ยังเป็นเดือนเริ่มต้นการบริหารงานของเลขาธิการ ก.พ. คนที่ ๔ ด้วย เราจึงได้จัดทำวารสารข้าราชการฉบับพิเศษสำหรับสมาชิก และเพื่อนข้าราชการทุกท่าน เพื่อแนะนำเลขาธิการ ก.พ. คนใหม่ ตลอดจน บทบาทหน้าที่ของ ก.พ. และส่วนราชการของสำนักงาน ก.พ. ซึ่งเราหวังว่าจะช่วยให้ท่านทราบว่า สำนักงาน ก.พ. สามารถจะให้บริการเรื่องใดแก่ท่านได้บ้าง และสะดวกต่อการติดต่อประสานงานกับสำนักงาน ก.พ.

ในวารสารฉบับปกติดือนตุลาคมนี้ เราภูมิใจ เสนอบทความเรื่องคุณธรรมของข้าราชการซึ่งเป็นการก้าวอย่างต่อเนืองกันในการรณรงค์เพื่อให้เกียรติหน้าที่ สามัคคี ซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติข้าราชการ สำหรับศักราชใหม่นี้วารสารข้าราชการยินดีอย่างยิ่งที่ได้รับเกียรติจากท่านรัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี มีชัย ฤชุพันธุ์ ในการให้ความรู้เรื่องประวัติระบบข้าราชการพลเรือนอเมริกัน ซึ่งอ่านง่ายแต่ให้ความรู้อย่างยากที่จะหาได้จากตำรับตำราทั่วไป

นอกจากนั้น เราได้เปิดคอลัมน์พิเศษ “ถอดนวมชก” เล่าเรื่องความเป็นมาและเหตุผลเบื้องหลังของกฎหมายใหม่ รวมทั้งหนังสือเวียนต่าง ๆ เพื่อเพื่อนข้าราชการจะได้เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้ด้วยความมั่นใจยิ่งขึ้นด้วย

พบกันใหม่ในฉบับหน้า ซึ่งเชื่อว่าทุกท่านคงสนใจและติดตามอ่านวารสารข้าราชการต่อไป

คุณธรรม ของข้าราชการ

สนิทศักดิ์ สนิทศักดิ์ M.A.

ศอ. บต. ยะลา

บทนำ

ข้าราชการคือผู้ช่วยทำราชการของพระราชา “ราชการ” แปลว่า การของพระราชา คือการอันเป็นหน้าที่ของพระราชา ที่จะต้อง เป็น พระราช ธุระ ปก- ใพรักษา ข้าแผ่นดิน และพระราชอาณาจักร ดังนั้น ข้าราชการก็คือ ผู้ที่พระราชาเลือกสรรยกย่องให้ เป็นผู้ช่วยทำ ราชการและ พระราชทานเงินเดือนให้ การทำราชการของข้าราชการก็เพื่อบริการประชาชน ในราชอาณาจักรให้อยู่เย็นเป็นสุข มิให้เบียดเบียน กัน ให้ประเทศชาติเจริญสมบูรณ์ด้วยโภคทรัพย์ต่างๆ การที่พระราชาได้เลือกสรร บุคคลเข้ามารับ ราชการ นั้น ข้าราชการจะต้อง (เป็นการบังคับ) ทำดี ปฏิบัติงานดี สังคมดี หากประพฤติผิดระเบียบแบบแผนของทางราชการก็จะถูกวินัยลงโทษ ข้าราชการ มีวินัยเป็นกรอบบังคับ อยู่ตลอดเวลาทั้งใน และ นอก เวลาราชการ นอกจากวินัยแล้วข้าราชการจะต้อง มีหลักยึดในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หลักยึดอันนี้ ก็คือ คุณธรรม หมายถึงการทำให้เกิดคุณงามความ

ดี การทำดี ละความชั่วทั้งปวง การทำความดีของ ข้าราชการนั้นจะมุ่งกระทำดีทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อให้เกิดความสุขแก่ตนเองและ ประชาชนเจ้าของ ประเทศ คุณธรรมหรือหลักยึดของข้าราชการมีมาก มาย ทั้งหลักธรรมะ และ หลักปฏิบัติงานในหน้าที่ใน ทางที่ดีที่เหมาะสมที่ควร ดังนี้

๑. พรหมวิหาร ๔ (holy abidings; sublime states of mind) คือ ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ, ธรรมประจำใจอันประเสริฐ, หลักความประพฤติ ที่ประเสริฐบริสุทธิ์, ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจ และกำกับความประพฤติ จึงจะได้ชื่อว่าดำเนินชีวิต หมดจด และปฏิบัติต่อมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย โดยชอบ ซึ่งประกอบด้วย

๑.๑ เมตตา (loving kindness; friendli- ness) คือความรักใคร่ ปราบปรามให้เป็นสุข มีจิต แผ่ไมตรีและประโยชน์แก่มนุษย์ทั่วหน้า

๑.๒ กรุณา (compassion) คือความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจอันปลดปล่อยบำบัดความ ทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

๑.๓ มุทิตา (sympathetic joy; altruistic joy) คือความยินดีเมื่อผู้อื่นเป็นสุข

๑.๔ อุเบกขา (equanimity; neutrality; poise) คือความวางใจเป็นกลาง มีจิตเที่ยงธรรม ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายได้กระทำแล้วอันควรได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุอันควรประกอบ

พรหมวิหาร ๔ บางที่เรียกว่า อัปปัญญา ๔ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า unbounded states of mind หรือ illimitables เพราะแผ่เมตตาสม่ำเสมอโดยทั่วไปทั้งมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายไม่มีประมาณ ไม่มีกำลังขอบเขต และพรหมวิหาร ๔ ยังแปลว่า ธรรมเครื่องอยู่ของพรหม, ธรรมเครื่องอยู่อย่างพรหม, ธรรมประจำใจที่ทำให้เป็นพรหม หรือเสมอด้วยพรหม หรือธรรมเครื่องอยู่ของท่านผู้มีคุณยิ่งใหญ่ (abidings of the Great Ones)

๒. อิทธิบาท ๔ (path of accomplishment; basis for success) คือ คุณธรรมเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี ๔ อย่างคือ

๒.๑ ฉันทะ (will; aspiration) คือความพอใจ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาที่จะทำให้ได้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

๒.๒ วิริยะ (energy; effort; exertion) คือความเพียรพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย

๒.๓ จิตตะ (thoughtfulness; active thought) ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป

๒.๔ วิมังสา (investigation; examination; reasoning; testing) คือความไตร่ตรอง หรือทดลองหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุ ผล มีการวางแผน วัดผลคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง

๓. สังคหวัตถุ ๔ (bases of sympathy; acts of doing favours; principles of service) คือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี หลักการสงเคราะห์ มี ๔ อย่างคือ

๓.๑ ทาน (giving; generosity; charity) คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดจนจนถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

๓.๒ ปิยวาจา หรือเปยยวัชชะ (kindly speech; convincing speech) คือ วาจาเป็นที่น่ารัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดจนคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐาน จูงใจให้นิยมยอมตาม

๓.๓ อุดมจริยา (useful conduct; doing good) คือ การประพฤติประโยชน์ชวนช่วย เหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึง ช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

๓.๔ สมานัตตยา (even and equal treatment; equality consisting in impartiality) คือ ความมีตนเสมอ ทำตนเสมอดันเสมอปลาย ปฏิบัติ สม่ำเสมอในชนทั้งหลาย เสมอในสุขทุกข์โดยรวม รั้งรู้ ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสม แก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้อง ตามธรรมในทุกกรณี

คุณธรรมของข้าราชการ ตามที่กล่าวมาแล้ว เป็นคุณธรรมตามหลักธรรมะ ซึ่งข้าราชการจะต้อง ยึดไว้เป็นหลัก เพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงาน หาก ข้าราชการ ผู้ใดยึด หลัก ธรรมะ ทั้งสาม ประการ ดังกล่าวมาแล้วก็เชื่อมั่นว่า ตนเอง ครอบครัว ประชาชนจะพบกับความสุข ความก้าวหน้า อยู่เย็น เป็นสุขอย่างแน่นอน ในฐานะที่ข้าราชการเป็นผู้ บริการและรับใช้ประชาชน จำเป็นจะต้องมีคุณ ธรรมอันเป็นหลักยึดในการปฏิบัติงานอีกหลาย ประการดังนี้

๑. ความซื่อตรง คือการจดจ่อไม่บิดพลิ้ว รักที่จะประกอบกิจในสิ่งนั้น ๆ ด้วยความตั้งใจ แบ่ง ออกได้ดังนี้

๑.๑ ซื่อตรงต่อราชการ คือความ ปลงใจและประพฤติโดยมุ่งหมายมั่นคงให้การทั้งปวง

อันอยู่ในหน้าที่ของตน หรือที่ตนพึงกระทำเป็นไป เพื่อประโยชน์ของราชการ

๑.๒ ซื่อตรงต่อหน้าที่ คือความตั้งใจ ทำเพื่อให้การราชการ ในหน้าที่ ของตนเป็น อย่างดีที่ สุด ไม่ละทิ้งหน้าที่แม้จะมีอันตราย

๑.๓ ซื่อตรงต่อตำแหน่ง ประพฤติตน อยู่ในความสัตย์ พุดหรือทำอะไรให้เป็นที่ยึดถือ ๑ สุจริต ๑ เป็นผู้ดี ๑ ไม่คดโกง ๑

๒. ความอดุสาหะ คือความประพฤติที่ กระทำการงานอันเป็นหน้าที่ของตนให้เสมอ อย่า เกียจคร้าน ความอดุสาหะ แบ่งได้ดังนี้

๒.๑ อดุสาหะแสวงหาความรู้ รู้ทั้งที่ รู้ทุกข์สุขของประชาชน รู้กิจธุระอันเป็นหน้าที่ของ ตน

๒.๒ อดุสาหะทำการงาน ต้องตั้งใจ ทำงานอันเป็นหน้าที่ของตนให้สำเร็จ ทำอย่าง บริบูรณ์ อย่างมัธยัสถ์

๒.๓ อดุสาหะระวังการงาน คือหมั่น ตรិตรง คิดอ่านการงานในหน้าที่ของตน คิดว่า ทำอย่างไรการงานจึงจะดีขึ้น อยู่ในอำนาจต้องรีบ ทำ อยู่เหนืออำนาจก็เสนอขึ้นไป เตรียมรับงานที่ จะมาถึง ต้องทำให้ทันท่วงที เช่นน้ำจะมาข้วจะ เสียหาย ต้องรีบเตรียมป้องกัน

๓. ความอารี คือความประพฤติตนโดย ไมตรีจิตให้เป็นที่ชอบพอของบุคคลอื่น ความอารี แบ่งได้ดังนี้

๓.๑ ความอารีต่อผู้ใหญ่ อย่าลบลู่
เคารพนับถือ ต้องตั้งใจช่วยเหลือกิจกรรม ต้อง
ทำตามบังคับบัญชา อย่าดื้อดองโดยทมิฬมานะ

๓.๒ ความอารีต่อผู้เสมอกัน ไมตรี
ต่อเขาอย่าทำให้เขาเกลียดชัง รักษาความสามัคคี
อย่างไกรธง่าย ผ่อนผันเอาใจผู้อื่น ยึดความสามัคคี

๓.๓ ความอารีต่อผู้น้อย คือ ประพฤติ
โอบอ้อมอารีต่อราชการและประชาชน บังคับบัญชา
ว่ากล่าวด้วยกริยาอันสุภาพ เอาใจใส่ทุกข์สุขเขาให้
เขาเห็นว่า เราเห็นอกเห็นใจเขา แนะนำสั่งสอน
ให้รู้จักงาน ประพฤติตนให้ราษฎรรักใคร่

ข้าราชการเป็นผู้ทำงานกับประชาชน เป็น
ผู้ให้บริการแก่ประชาชน เป็นผู้รับใช้ประชาชน
จำเป็นต้องให้ราษฎรรักใคร่ เกิดศรัทธาเพื่อให้การ
ปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประชาชนพอ
ใจ การที่จะให้ประชาชนมีศรัทธา มีความรักใคร่
จะต้องยึดหลักคุณธรรมดังนี้

๑. มีความ พื่อใจราษฎรไม่เลือกหน้า
ไปเยี่ยมเยียนไม่เลือกหน้า เปิดโอกาสให้ราษฎรมา
พบได้เสมอ

๒. เอาใจใส่ประเพณีของเขา

๓. เป็นธุระเอาใจใส่ราษฎรให้เขาเข้า
ใจ

๔. งานทั้งปวงเอาเป็นธุระ ระวังอย่า
ให้ราษฎรได้รับความลำบากเดือดร้อนโดยไม่จำเป็น

๕. อย่าลำเอียง ราษฎร ผิด ถูก ต้อง ให้
ความยุติธรรม

๖. ต้องรักษาความสัตย์จริง

ความประพฤติอันเป็นต้องห้าม

๑. อย่าพูดปดผู้ใหญ่หรือผู้น้อย

๒. อย่าคดโกง

๓. อย่าเกียจคร้าน ละเลยราชการใน
หน้าที่

๔. อย่าทำการรุนแรง เช่น เก็บภาษีเวลา
ราษฎรยากจน ต้องผ่อนสั้นผ่อนยาว

๕. อย่าถือเขาถือเรา

๖. อย่าทุเบา

๗. อย่าใช้ทรัพย์สินเกินกำลัง

ท่านเจ้าคุณสุนทรเทพกิจจารักษ์ นักปกครอง
ผู้มีคุณงามความดี อดีตเจ้าเมืองกาฬสินธุ์คนแรก
ขณะเป็นอาจารย์ในคณะรัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านสอนกฎหมายลักษณะ
ปกครอง โดยมีได้อาศัยตำราต่างประเทศแต่อย่างใด
ท่านสอนหนักไปในทางปฏิบัติ ท่านว่าการสืบสวน
คดี ถ้าจะให้ "เก่ง" ต้องรู้ท้องถิ่นและบุคคล ต้อง
เป็นนักเที่ยวเตร่ไปทุกตรอกทุกซอก ไปตามงานวัด
งานบ้าน ต้องรู้ชีวิต ต้องกินทั้งเหล้าและเที่ยว
ผู้หญิง และในการปกครองราษฎรจะให้ราษฎรอยู่
เป็นสุข ถือหลักยึด หรือคุณธรรมของข้าราชการ
ในข้อนี้ก็คือ

๑. ดูแลอย่าให้ราษฎรยากไร้โดยไม่จำเป็น
คือ การแนะนำอาชีพ

๒. ดูแลอย่าให้ราษฎรโง่งเงา โดยไม่จำเป็น
โดยส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนให้ทั่วถึง แม้จะต้อง
ฟังพระและวัดก็ตาม

๓. ดูแลอย่าให้ราษฎรเจ็บกาย โดยยังไม่
ควรเจ็ดกาย คือการแนะนำเรื่องการอนามัย การ
รักษาพยาบาล

๔. ดูแลอย่าให้ราษฎรเบียดเบียนกัน ต้อง
ปราบปรามรักษาความสงบให้เต็มที่ เพราะการโจร
ผู้ร้ายย่อมบ่อนทำลายทุกอย่าง แม้กระทั่งอาชีพของ
ราษฎร

คุณธรรมในการ ปฏิบัติทั้งหน้าที่ราชการและ ส่วนรวม

คุณธรรม ข้อนี้ ข้าราชการ ทุกคน จะต้องยึด
เป็นหลักโดยเฉพาะข้าราชการฝ่ายปกครอง หรือ
ข้าราชการที่ทำงาน ใกล้ชิดกับประชาชน ตาม
หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่มท ๐๓๐๑/๓๖๘๑๕ ลง
วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๕ แนวทางความประพฤติ
และปฏิบัติตน ให้ดีที่สุด ทั้งหน้าที่ ราชการ และ ส่วน
รวม ซึ่งจะต้องปฏิบัติดังนี้

๑. ทำงานเป็น กันเองและ ใกล้ชิดกับประ-
ชาชน

- ๑.๑ หมั่นออกท้องที่
- ๑.๒ หมั่นเยี่ยมเยียนราษฎร
- ๑.๓ หมั่นร่วมพิธีกรรม

๑.๔ ให้คำปรึกษาแก่ราษฎร

๒. ทำตนให้เป็นที่รักใคร่และนับถือ

๒.๑ ไม่เสื่อมเสียทางศีลธรรม

๒.๒ ไม่เสื่อมเสียทางการเงิน

๒.๓ ไม่เสพยาเสพติดให้โทษ

๒.๔ ไม่ไปจากท้องที่เป็นเวลานาน ๆ

๓. ทำตนให้เป็นที่พึ่งของประชาชน

๓.๑ ช่วยรับฟังความคิดเห็นและความ

ทุกข์ร้อน

๓.๒ ช่วยแก้ปัญหาให้ตามอำนาจหน้าที่

๓.๓ ช่วยแนะนำชี้แจงให้คำปรึกษา

๓.๔ ช่วยเหลือประชาชนทุกโอกาส

๔. ทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ท้องที่

๔.๑ ทำงานตรงตามความต้องการ ของ

ประชาชน

๔.๒ ทำงานตามลำดับความสำคัญ

๔.๓ ทำงาน ด้วย ความ รอบ คอบ และ

ยุติธรรม

๔.๔ ทำงานโดยมีแผน

๕. ทำชื่อเสียงให้ปรากฏ

๕.๑ เผยแพร่ผลงาน

๕.๒ เผยแพร่เกียรติคุณ

๕.๓ เผยแพร่กิจกรรมที่เป็นประโยชน์

๕.๔ เผยแพร่คุณธรรมนักปกครอง

ข้อห้ามอย่างหนึ่งของข้าราชการ ก็คือ อย่า
ทำแบบเข้าขามเย็นขาม อย่างไรที่เรียกว่าเข้าขาม

เย็นชาม ตามหนังสือที่ มท. ๐๓๐๑/๒๑๘๔๔๙ ลง
วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๒ ได้ให้ความหมายไว้
ว่า การทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม คือ

๑. ขาดความคิดริเริ่ม
๒. ไม่ได้ผลดีคุ้มค่า สุกเอาเผากิน
๓. ไม่ทราบ ความ ต้องการ ของ ประชาชน

(ไม่เยี่ยมเยียนประชาชน)

๔. ไม่คิดติดตามงาน
๕. ไม่ประชาสัมพันธ์ผลงาน
๖. ไม่รายงานเหตุการณ์
๗. เฉื่อยชา

สำหรับข้าราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้
นั้น มีสิ่งพิเศษนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว คือ
ต้องรู้ให้ซึ่งในประเพณีและวัฒนธรรมของประชาชน
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยว
กับศาสนา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประชาชน
ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม เราจะต้องเข้าใจพิธี
กรรม หรือศาสนพิธีเพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดอัน
จะกลายเป็นการเหยียดหยามศาสนาของเขาก็ได้ จะ
ทำให้เขามีความรู้สึกกระเทือนจิตใจ โกรธ แบ่ง
พรรคแบ่งพวก ทั้ง ๆ ที่ก็เป็นคนไทย เช่นกัน มี
พระมหากษัตริย์องค์เดียวกัน บางคนมองอิสลาม

อย่างเข้าใจผิด คิดแต่เพียงว่า อิสลามไม่กินหมู
มีเมียได้ ๔ คน แค่นี้ก็เป็นอิสลาม ความจริงนั้น
อิสลามก็กินหมูได้ เช่นเดินทางไปไกล ๆ เข้าป่า
เข้าดง ไม่มีอาหารจะยังชีพ มีหมูก็กินได้ การ
มีเมียได้ ๔ คนนั้น หมายความว่า ผู้หญิงมากกว่า
ชาย หรือมีหญิงหม้ายสามิตายในสงคราม แต่ผู้ชาย
นั้นจะต้องให้เสรีภาพ เกียรติ การอดทนจนเจือ
จางๆ เท่าเทียมกันก็ได้ ดังนั้น ข้าราชการที่มาจาก
ถิ่นอื่น เข้ามารับราชการใน จังหวัดชายแดนภาคใต้
ต้องระวังและทำความเข้าใจให้ดี เพื่อไม่ให้เกิด
ข้อแตกร้าวหรือความเข้าใจผิด

การรู้จักประเพณีนิยม ศาสนา ของชาว
อิสลาม จึงจัดว่าเป็นคุณธรรมประการสำคัญอย่าง
หนึ่งของข้าราชการ เพื่อการเข้าถึงประชาชน เป็น
กันเองกับประชาชน และบริการให้เขาได้รับความ
สบายใจ ข้อห้ามต่าง ๆ ที่อิสลามยึดมั่นคือการไม่ดื่ม
เครื่องดื่มของเมาต่าง ๆ ก็อย่าไปทำเมื่ออยู่ในกลุ่ม
ชาวอิสลาม แต่ถ้าจะดื่มในบ้านของตนเองเวลาเลิก
งานก็ไม่ผิด ใครจะมาว่าเป็นคนขี้เมาหย่าเป๊กก็ได้
คือไม่ผิดทั้งทางโลก และทางธรรม คือไม่ผิดวินัย
และกฎหมายใด ๆ ไม่ทะเลาะวิวาทกับใคร

“ตัวแท้ของศาสนา”

จาก
ชาติมั่นคงด้วยศาสนา
ของพุทธทาสภิกขุ

ทีนี้อตมาจะขอถือโอกาสพูดถึงตัวสิ่งทีเรียกว่าศาสนา คือ ตัวแท้ของศาสนา^๕นี้อยู่ทีไหน? ทำนองหลายคงจะเคยได้ยินได้ฟังกันจนชินหู ในคำหลายๆ คำ เช่นคำว่า ศาสนพิธี ทำพิธีต่างๆ ทางศาสนา ศาสนบุคคล บุคคลทีทำหน้าที่ทางศาสนา แม้เป็นพระเป็นเณรก็เรียกเป็นศาสนบุคคล ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน เช่น พระพุทธรูป โบสถ์ วิหาร พระเจดีย์ นี้อันเป็นศาสนวัตถุศาสนสถาน แม้ทีสุดแต่สิ่งทีเรียกว่าศาสนธรรม ซึงเป็นเพียงคำสั่งสอนเท่านั้นไม่มีการปฏิบัติ นี้อีกคงเคยได้ยิน

อตมาบอกวาทังหมคนันไม่ใช้ตัวแท้ของศาสนา พิธีกรรมทางศาสนาไม่ใช้ตัวแท้ของศาสนา เพราะมันบอกอยู่แล้ววาทีธีทีประกอบขึ้น เพื่อประโยชน์แก่ศาสนาหรืออะไรก็ตาม หรือศาสนบุคคล มันก็บอกอยู่แล้ววามันเป็นบุคคล ยังไม่ใช้ตัวแท้ของศาสนา ทีนี้ศาสนธรรม คำสั่งสอน นี้อีก

ก็ยังเป็นเพียงคำสอน อย่างนี้ก็ยังไม่ใช่ตัวแท้ของพระธรรมหรือพระศาสนา

ตัวแท้ของพระธรรม หรือพระศาสนาอยากจะระบุไปยงความถูกต้องทีได้เกิดขึ้นแล้วแก่ชีวิตจิตใจของคนเราเมื่อได้มีการปฏิบัติตามหลักของพระศาสนา แล้วจะถูกตองนีไปรดฟังอีกทีว่า เมื่อมีการปฏิบัติศาสนธรรมคำสั่งสอนอย่างถูกต้องแล้ว ในบุคคลนั้นจะเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมา ตัวความผิดพลาดอวิชชานี้อันจะค่อยๆ หายไปมันจะเปลี่ยนแปลงเป็นวิชาคือความถูกต้อง ความถูกต้องจะเกิดขึ้นมาเป็นผลหลังจากการปฏิบัติศาสนธรรมแล้ว

นี้อให้ระบุไปยงตัวความถูกต้องทีเพิ่งเกิดใหม่ เพิ่งเกิดเมื่อคนเขาปฏิบัติธรรมะหรือศาสนาถูกต้องแล้ว ตัวความถูกต้องนั้นแหละคือตัวแท้ของศาสนา หรือตัวแท้ของพระธรรม^๖น

๕ คัดลอกจากหนังสือของสำนักหนังสือธรรมบุชา มูลนิธิเผยแผ่วังชีวิตประเสริฐ

ต้องมีการปฏิบัติ แล้วก็มีผลถูกต้องในการปฏิบัติ แล้วเกิดมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคลนั้น จากความไม่ถูกต้อง ไปสู่ความถูกต้อง

ฉะนั้น ภาวะแห่งความถูกต้องมีอยู่อย่างไรอันนั้นเป็นตัวแทนของพระธรรมอันนั้น เป็นตัวแทนของพระศาสนา ไม่ได้อยู่ที่พระไตรปิฎก ไม่ได้อยู่ที่คำพูดคำเทศน์ ไม่ได้อยู่ที่พิธีรีตองทางศาสนา ไม่ได้อยู่ที่วัตถุอันศักดิ์สิทธิ์ หรือบุคคลที่เรียกกันว่าเป็นบรรพชิตอย่างนี้เป็นต้น มันจะรุนแรงไปหรือไม่ก็ขอภัยด้วย

อาตมาขอรับรองว่าจงไปพิจารณาด้วยจิตใจที่เที่ยงตรงและเป็นธรรม ให้อุจกัตัวแท้ของพระธรรม ตัวแท้ของพระศาสนา นั้นมันคือตัวความถูกต้อง ที่มันเกิดขึ้นมา หลังจากที่บุคคลนั้นได้ปฏิบัติแล้ว จึงมีผลเป็นความถูกต้อง เอาตัวความถูกต้องนั้นแหละเป็นหลัก เรียกว่ามีศาสนาตัวแท้ขึ้นมาแล้ว เป็นตัวความถูกต้อง มีอยู่ในชีวิตจิตใจของบุคคลนั้นจะเรียกว่าอยู่ที่กาย ที่วาจา ที่ใจ ที่ทัศนคติ ความเห็นอะไรก็ได้ ได้ทั้งนั้น แต่มันต้องมี ความถูกต้อง

ทีนี้ พวก นักแย้ง หรือนักเมาปรัชญา Logic อะไร มันก็จะถามขึ้นว่าอย่างไรเรียกว่าความถูกต้อง จะไม่ยอมรับความถูกต้องกันง่าย ๆ เราก็จะบอกว่า ความถูกต้องในที่นี้ของธรรมะของศาสนานี้ มันพิสูจน์ความมีประโยชน์ เห็นได้ชัด ไม่ต้องคำนวณ ไม่ต้องคำนึง คือ มันทำลายความเห็นแก่ตัว

ความรู้สึกที่เห็นแก่ตัวออกไปได้ นั่นแหละคือความถูกต้องของการปฏิบัติ

ความเห็นแก่ตัวทำให้เกิด ความโลภ ความโกรธ ความหลง นี้พอจะมองเห็นได้โดยไม่ต้องอธิบายก็ได้ ความเห็นแก่ตัวทำให้โลก เมื่อมันไม่ได้อย่างที่เห็นแก่ตัวมันก็โกรธ แล้วมันก็หลง ในความเป็นอย่างนั้นอยู่ แล้วความเห็นแก่ตัวทำให้โลก ทำให้โกรธ ทำให้หลง เมื่อหมดความเห็นแก่ตัวมันก็ไม่มีความเป็นอย่างนี้ มันพิสูจน์ความมีประโยชน์คือว่ามันรู้จักรักผู้อื่น

ขอได้โปรดจำคำ สามพยางค์นี้ไว้ด้วยว่า “**รักผู้อื่น**” สามพยางค์เท่านั้น นั่นแหละคือ **บทพิสูจน์ของความถูกต้อง ของความมีศาสนา หรือมีธรรมะ** ถ้ายังไม่มีการธรรมะ ยังไม่มีศาสนา ตัวจริง จะไม่มีความรักผู้อื่น

อาตมายืนยันว่า ก็สิบคน ก็ร้อยคนที่นั่งอยู่ที่นี้ ไปค้นคว้าหาความรักผู้อื่นในใจของตนดูว่ามีอยู่ที่ไหนบ้าง รักผู้อื่นนี้ไม่ใช่รักลูกรักเมีย รักตัวรักเพื่อนกินเหล้า รักเพื่อนเล่นกอล์ฟ รักเพื่อนคอร์ปชั่น อย่างนั้นไม่ใช่ผู้อื่น คนเหล่านั้นมันเป็น ส่วนหนึ่งของตัวเขาส่วนหนึ่งของตัวเรา เพื่อจะหาประโยชน์ร่วมกัน ยังไม่ใช่ผู้อื่น

ฉะนั้นรักผู้อื่นนี้ไม่ใช่รักบุตร ภรรยา สามี เพื่อนกินเหล้า เพื่อนเล่นหัว เพื่อนอะไรก็ตาม มันไม่ใช่ผู้อื่น มันต้องเป็นผู้อื่นโดยแท้จริง อย่างบทสวดที่ว่า “**สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนทุก**

เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น”
คือชีวิตทั้งหลายอื่นที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิด แก่ เจ็บ
ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้นนั้นแหละคือ ความหมาย
ของคำว่ารักผู้อื่น มันก็เลยรักหมด ไม่ยกเว้นใคร
และยังจะแถมลงไปถึงสัตว์เดรัจฉานด้วย เพราะว่า
สัตว์เดรัจฉานก็มีชีวิต แล้วก็มีการเกิด แก่ เจ็บ
ตาย ด้วยเหมือนกัน ฉะนั้นก็พลอยรักลงไปถึงสัตว์
เดรัจฉานด้วย นี้เรียกว่า รักผู้อื่น

**เมื่อใดมีความรักผู้อื่น เมื่อนั้นแหละ
คือสิ่งพิสูจน์ที่ชัดเจนไม่มีทางผิดได้ ว่าได้มี
ธรรมะตัวแท้ ศาสนาตัวแท้ อยู่ในจิตใจ
ของบุคคลนั้นแล้ว**

ฉะนั้นอยากจะบอกต่อไปว่า คำว่า “รักผู้
อื่น” นี้เป็นหัวใจพระศาสนาและของศาสนา
ทุก ๆ ศาสนาด้วย พุทธศาสนานี้ก็มีหลักว่า สัตว์
ทั้งหลายเป็นเพื่อน ทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วย
กันทั้งหมดทั้งสิ้น พระโพธิสัตว์ยอมเสียชีวิตเพื่อ
ประโยชน์แก่ผู้อื่น นี่พระโพธิสัตว์ในฝ่ายเถรวาท
พระโพธิสัตว์ฝ่ายมหายาน ยังไปไกลกว่านั้นว่า ถ้า
ยังมีสัตว์เหลือเป็นทุกข์อยู่ในวัฏฏะสงสาร แม้แต่ตัว
เดียวชีวิตเดียวเราจะยังไม่สนใจกับเรื่องนิพพาน จะ
ต้อง ช่วย สัตว์ตัว สุตท้าย มัน คง จะ มาก เกินไป ก็ได้
สำหรับโพธิสัตว์อย่างมหายาน

เป็นอันว่าพุทธศาสนานี้มุ่งหมายให้รักผู้อื่น
ให้เสียสละเพื่อผู้อื่นได้ก็แล้วกัน ฉะนั้นถ้ายังมีความ

เห็นแก่ตัวแล้วมันจะรักผู้อื่นไม่ได้หรือช่วยไปคิดดู
เถอะ

บางทีเราเองนั้นแหละ จะไม่เคยรักผู้อื่นเลย
นี่ขอภัยพูดกันตรง ๆ อย่างนี้ อย่างเป็นผู้หญิงนี้
กลัวเขาจะสวยเหมือนเราก็ไม่รักเขา เขาจะสวยกว่า
เราเลยไม่รักเขา จะอิจฉาริษยาเขาเสียอีก อย่าง
ผู้ชายนี้มันจะรวยเท่าเรา มันจะเก่งเท่าเรา เราก็
ไม่รักเขา อิจฉาริษยา จะกัดกันมัน นี่มันก็ไม่
มีความรักผู้อื่นอย่างนี้

เมื่อพิจารณาแล้วรู้สึกได้ว่า ใจความรักผู้อื่น
นี้มันหายาก แม้จะเอามาทำหายอดตาสักชนิดหนึ่ง
ก็จะหายากเสียแล้วในโลกนี้

พุทธศาสนายังเน้นเรื่องรักผู้อื่น เพราะว่า
สอนให้ทำลายความเห็นแก่ตัว เมื่อหมดความเห็น
แก่ตัวก็รักผู้อื่น ศาสนาคริสต์เน้นมากที่สุด
เน้นไว้อย่างไพเราะ เรื่องรักผู้อื่น พระเยซูรักผู้อื่น
จนเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ยอมตายเพื่อให้ผู้อื่นได้รับ
ประโยชน์ คือมอบให้พระเจ้ายอมรับนับถือพระเจ้า
เข้ามาหาพระเจ้า พระเยซูเอาชีวิตไถ่คนให้คนนั้น
เลิกละจากบาป แล้วเขาก็มาหาพระเจ้า

ข้อความในพระคัมภีร์ไบเบิลนั้น จะเน้น
แต่เรื่องรักผู้อื่น ว่ารักผู้อื่นคือรักพระเจ้า รับใช้
ผู้อื่นคือรับใช้พระเจ้า ปณิบัติผู้อื่นคือปณิบัติ
พระเจ้า ทำร้ายผู้อื่นคือทำร้ายพระเจ้า เอาผู้อื่นมา
เป็นพระเจ้าถึงขนาดนี้ ฉะนั้นต้องรักผู้อื่นแล้วมุ่ง
หมายเพียงเท่านั้น เพราะว่าจุดหมายปลายทางก็คือ

ไปอยู่กับพระเจ้า ไปอยู่ร่วมกับพระเจ้านั้นเป็นจุด
หมายปลายทาง แล้วคนที่จะไปอยู่ร่วมกับพระเจ้า
ได้นั้นมีแต่คนที่รักผู้อื่นเท่านั้น

คำว่าผู้อื่นในที่นี้เขาใช้คำว่า neighbor ที่เรา
เรียกกันว่าเพื่อนนั้นแหละ รักเพื่อนบ้าน neighbor
รักเพื่อนบ้านเพราะไม่มีความเห็นแก่ตัว ก็คือรักผู้
อื่น ผู้รักผู้อื่นก็ได้ไปอยู่กับพระเจ้า จะเรียกว่าตาย
แล้วไปอยู่กับพระเจ้า หรือว่าเดี๋ยวนี้อยู่กับพระเจ้านี้
ได้ทั้งนั้น นี่หัวใจศาสนาคริสต์นิกาย ก้อยู่ที่รักผู้อื่น

ที่นี้จะยกตัวอย่างในศาสนาอิสลาม อีกสัก
ศาสนาหนึ่ง พอพูดถึงศาสนาอิสลาม ท่านหลายๆ
คนก็นึกถึงว่าศาสนาถือดาบ นั่นมันเป็นความ
ลำเอียงหรือความโง่ของคนนั้นก็ได้อาตมาอยากจะ
พูดแทนว่า แม้ถือดาบก็ถือดาบเพื่อให้มันรักผู้อื่น
นี่มันถือดาบมานี้ ก็ถือดาบมาเพื่อให้แก่ผู้รักผู้อื่น
ไปอ่านข้อความในคัมภีร์ “กูรอาน” ดูเถอะ จะมี
เรื่องเกี่ยวกับสังคมมากเหลือเกิน เหมือนกับประมวล
กฎหมายแพ่งที่ให้รักผู้อื่น เพื่อให้เออเพื่อผู้อื่น
ส่งเสริมผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นเต็มไปหมด ในความ
หมายของคำที่ว่าช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือเพื่อน
มนุษย์ ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน นับตั้งแต่ว่าไม่เอา
ดอกเบีย อย่างนี้เป็นต้น มันก็เพื่อการช่วยเหลือ
ผู้อื่น

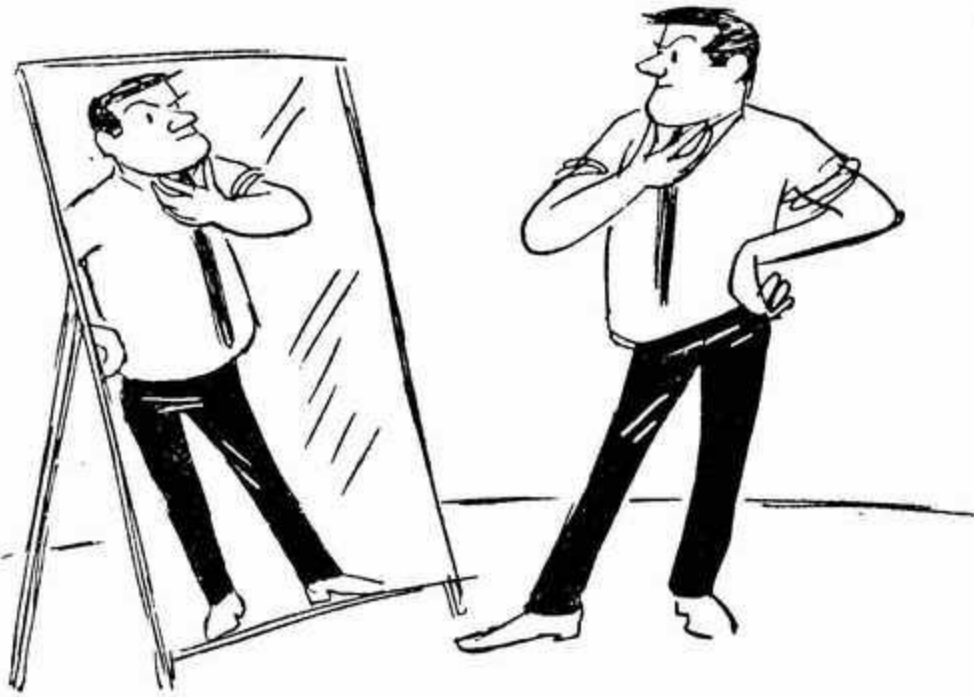
การปฏิบัติในหมู่อิสลามนี้ ในบางแห่งน่า
เลื่อมใสมาก เช่นว่าบ้านนี้มีคนตายลง บ้านนี้ไม่

ต้องก่อไฟแล้ว ข้าวปลาอาหารจะมีเอามาให้จาก
บ้านอื่น บ้านนี้กำลังทุกข์โศก ไม่ต้องก่อไฟ ไม่
ต้องหุงหาอาหารเลี้ยงใคร บ้านอื่นจะเอามาให้แล้ว
ก็เลี้ยงดูกันไปตามเรื่องตามราว นี่มันแสดงความรัก
ผู้อื่นที่แท้จริง ที่แน่นแฟ้น

ที่นี้พวก ชาวพุทธ ทั้งหลาย พอมีใคร
ตายลง มันต้องซื้อเหล้ามาไว้ให้กิน มันต้องฆ่า
วัว ฆ่าควาย ฆ่าหมู มากมายไว้ให้กิน แล้วก็มา
รวมกันที่บ้านที่กำลังมีทุกข์มีโศก เพราะว่ามีคนตาย
นั้นแหละ มันรักผู้อื่นอย่างไร มันใช้ไม่ได้ รักผู้
อื่นแบบนี้

จะนั้น ขอให้ไปคิดดูเถอะว่า เรายังไม่มี
ความรักผู้อื่นเมื่อมีใครตายลงในบ้านเรือนเขานี้ เขา
กำลังมีทุกข์โศก กำลังมีปัญหา มีความยุ่งยาก
ลำบาก ทุกคนต้องมาช่วยเขา ไม่ใช่มารวมกันเหล้า
ของเขา กินข้าวกินกับอะไรเหมือนอย่างกับผีเปรต
ที่ที่วันนั้น มารวมกันกันอย่างนั้น นี่มันไม่มีความรัก
ผู้อื่น จะนั้น จึงขอให้ถือเป็นหลักได้เลยว่า แม้
ศาสนาอิสลาม ก็มีสัจเป็นความรักผู้อื่นด้วย
เหมือนกัน เช่น จะพูดว่า แม้จะถือดาบก็ถือดาบ
เพื่อให้มันเกิดความรักผู้อื่น

เอาละ เป็นอันว่าทุกศาสนามีเจตนารมณ์
เป็นความรักผู้อื่น และจะสูงสุดอยู่ที่นี้ ไม่มีหลัก
ศีลธรรมอะไรจะสูงยิ่งไปกว่ารักผู้อื่น

ที่พูดว่าไม่เบียดเบียน อหิงสาไม่เบียดเบียน
นี้ ไม่เท่าไรหรอก ไม่เบียดเบียน อาจอยู่เฉยๆ
มองดูตาปริบๆ ก็ได้ ไม่ช่วยเขาก็ได้ แต่ถ้าพูดว่ารัก
ผู้อื่นแล้ว ยินดูตาปริบๆ ไม่ได้ มันต้องช่วยทันที
รักผู้อื่นนั้นดีกว่าไม่เบียดเบียน

คำว่ารักผู้อื่นนี้ มันดีกว่าคำว่าไม่เบียดเบียน

เพราะคำว่าไม่เบียดเบียนนี้มันไม่ช่วยเหลืออะไรก็ได้
แต่ถ้ารักผู้อื่นแล้วมันทนอยู่ไม่ได้ มันต้องช่วย มัน
เลื่อนหัวใจ เลื่อนความหมายแห่งหัวใจของศาสนา
ให้สูงขึ้นไปกว่าความไม่เบียดเบียนให้มัน กลายเป็น
รักผู้อื่น เมื่อใดมีการรักผู้อื่น เท่านั้นแหละปัญหา
อันเลวร้ายในโลกก็จะหมดไป ๑๖

คำของคน

“อย่าละอายว่าไม่มีผลงาน แต่จงละอายถ้าใช้จิตที่เศร้าหมอง
ในการสร้างผลงาน”

(คัดลอกจากหนังสือธรรมมี ในฝนประปรายของสำนักหนังสือธรรมบูชา)

การประเมินผล ชมรมส่งเสริม สมรรถภาพจิต สำนักงาน ก.พ.

วราภรณ์ รุจิวิวัฒน์กุล

ความนำ

สำนักงาน ก.พ. ในฐานะ องค์ การ กลางบริหารงานบุคคล ได้กำหนดเป้าหมายที่จะสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ โดยตระหนักว่าสมรรถภาพทางจิต เป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการสร้างประสิทธิภาพของข้าราชการ จึงได้ริเริ่ม จัดตั้ง ชมรม ส่งเสริม สมรรถภาพจิต* ขึ้น เพื่อดำเนินการ สนับสนุน ให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยได้เริ่มกิจกรรมของชมรมรุ่นที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ถึง ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ซึ่งภายในระยะเวลา ๖ เดือนนี้ ชมรมได้จัดกิจกรรมทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดีวันละ ๓๐ นาที โดยแบ่งเป็นการบรรยาย ๒๐ นาที การฝึกจิตให้สงบ ๑๐ นาที กิจกรรมที่จัดสรุปได้ ๘ ประเภทดังนี้ คือ

๑. การบรรยายธรรมะ และความรู้รอบตัวโดยพระสงฆ์และวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
 ๒. การ สัมมนา กลุ่มย่อย เพื่อ จัดกิจกรรมประเมินผลการทำงาน ของชมรม หรือให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการทำงาน
 ๓. การศึกษาธรรมะนอกสถานที่
 ๔. การชมวิดีโอเทปเกี่ยวกับศาสนา
 ๕. การฟังเทปคำบรรยายธรรมะ
 ๖. การทำความสงบโดยใช้ดนตรีทางศาสนา
 ๗. การสนทนาธรรม
 ๘. การฝึกจิตให้สงบโดยการทำสมาธิ
- กิจกรรมทั้ง ๘ ประเภทนี้ จัดขึ้นเพื่อที่จะให้ชมรมดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ๔ ข้อ ดังนี้ คือ

* โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต (เมษายน ๒๕๒๔) หน้า ๘๗-๘๙

๑. เพื่อ พัฒนา สมรรถภาพจิต ของสมาชิก
ชมรมให้สามารถแก้ปัญหาเรื่องงานและการดำรงชีวิต
ในสังคม

๒. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเห็นคุณค่าของ
ธรรมะหรือศาสนา และนำมาใช้เป็นหลักในการ
ทำงาน และการดำรงชีวิต

๓. เพื่อประสานงานและให้ความร่วมมือ
กับชมรมของหน่วยงานอื่นที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน

๔. เพื่อส่งเสริมงานด้านเจ้าหน้าที่สัมพันธ์
ในสำนักงาน ก.พ.

เพื่อที่จะทราบว่า กิจกรรมทั้ง ๔ ประเภท
ดังกล่าวข้างต้น สามารถทำให้ชมรมบรรลุวัตถุประสงค์
ที่วางไว้ได้ดีเพียงใด คณะผู้ดำเนินงานจึงได้จัด
ให้มีการประเมินผลขึ้น ซึ่งสรุปรายงานการประเมิน
ผลชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิตวันที่ ๑ ได้ดังต่อไปนี้

การประเมินผล

การประเมินผลชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต
วันที่ ๑ ได้แบ่งเรื่องที่จะ ประเมิน ออกเป็น ๓ เรื่อง
ด้วยกัน คือ

๑. ผลการดำเนินงาน
๒. ผลต่อสมาชิก
๓. ผลต่อสำนักงาน ก.พ.

๑. ผลการดำเนินงาน

๑.๑ สถิติผู้เข้าร่วมกิจกรรม ของชมรม
ปรากฏว่า จากการนับ ๑๔ ครั้ง สมาชิกจำนวนทั้ง

หมด ๔๔ คน เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดในห้องประชุม
โดยเฉลี่ยครั้งละ ๔๓ คน ร่วมเดินทางไปศึกษา
ธรรมะนอกสถานที่ ๘๓ คน

๑.๒ สถิติเกี่ยวกับกิจกรรม กิจกรรม
ที่ชมรมจัดขึ้นรวม ๔๔ ครั้ง สามารถจำแนกตาม
สาระ และวิธีการดังนี้ คือ

๑) จำแนกตามสาระ ประกอบด้วย
ด้วย ธรรมะเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ นิเวศน์ ๕ (กาม
ฉันทะ ความพยายาม ความท้อแท้ ความฟุ้งซ่าน
ความไม่แน่ใจ) ทิศ ๖ ศีล ๕ ศีล ๘ สถิติปฏิฐาน ๔
ไตรสิกขา รวม ๑๕ ครั้ง ธรรมะทั่วไป เช่น เรื่อง
ของความโกรธ ความเมตตา สติ การทำบุญที่ถูก
ทาง ฯลฯ รวม ๑๔ ครั้ง ความรู้รอบตัว เช่น การ
ทำความสงบ ของ ศาสนาคริสต์ และ ศาสนาอิสลาม
ความจำ ไหวพริบ โยคะ รวม ๘ ครั้ง การชี้แจง
สมาชิกและประเมินผลชมรม ๗ ครั้ง

๒) จำแนกตามวิธีการ ประกอบด้วย
การบรรยายในสำนักงาน ก.พ. ๓๐ ครั้ง การ
ฟังเทปธรรมะ ๔ ครั้ง การชมวิดีโอเทป การฟัง
ดนตรีทางศาสนา และการศึกษาธรรมะนอกสถานที่
ตัวอย่างละ ๑ ครั้ง การสัมมนากลุ่มย่อย ๔ ครั้ง การ
ชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๓ ครั้ง รวมทั้งการ
ทำความสงบ และการสนทนาธรรม ภายหลังจาก
กิจกรรมตามปกติ

และจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อ
กิจกรรมพบว่า สมาชิกให้ความสนใจเรื่องต่าง ๆ
ตามลำดับดังนี้ คือ สติ, การควบคุมตนเอง, กาม

ฉันทะ ความท้อแท้ มนุษยสัมพันธ์ ความโกรธ ความพยายาม ความพุงซ่าน ความไม่แน่ใจ สติ บัญฐาน ๔ การทำบุญที่ถูกทาง ไหวพริบ เกิดมาทำไม ฉลาดคิด เยี่ยมมา ธรรมะคืออะไร ชุติงค์ และโยคะ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขข้อบกพร่อง และข้อสงสัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน

๑.๓ สถิติเกี่ยวกับวิทยากร และสื่อการฝึกอบรม ในการจัดกิจกรรมทั้ง ๔๔ ครั้ง สามารถจำแนกประเภทวิทยากรและสื่อการฝึกอบรม ดังนี้ คือ พระสงฆ์ ๑๑ รูป ผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๔ ท่าน เทปการบรรยายธรรมะ ๔ ครั้ง วิดีโอเทปและดนตรีทางศาสนาอย่างละ ๑ ครั้ง

๑.๔ สถิติการแจกเอกสาร ชมรมส่งเสริม สมรรถภาพจิต ได้แจกเอกสารให้แก่สมาชิก รุ่นที่ ๑ รวมทั้งสิ้น ๕๐ ฉบับ แบ่งออกเป็นบทความที่คัดเลือกมา ๓๒ ฉบับ และเอกสารถอดเทปคำบรรยายของวิทยากรที่ได้รับเชิญมา ๑๘ ฉบับ

จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกสารทั้ง ๕๐ ชุดดังกล่าว ปรากฏว่า สมาชิกให้ความสนใจเอกสารดังต่อไปนี้ คือ “พระพุทธศาสนาที่แท้” และ “ความรักที่ถูกต้อง” โดยท่านปัญญา นันทิกุล “ยิ่งให้เร็ว นั่นแหละจะยิ่งช้า” “การบำเพ็ญบารมี ๑๐ ประการของพระพุทธเจ้า” “อุตมคติที่ควรมีต่อทิศ ๖” “ตัวแท้ของศาสนา” และ “หลักกาลามสูตร” โดยท่านพุทธทาสภิกขุ “อจาโรวาท” และ ๑๘

“พระธรรมเทศนา” โดยอาจารย์ฝั้น อจาโร “ความจำ” และ “ไหวพริบ” โดยหลวงวิจิตรวาทการ “ยาแก้ปวดหัวอย่างวิเศษ” โดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช “โอวาทของท่านธัมมวิตโก” “ความลับของลมหายใจ” โดยนายแพทย์จำลอง ดิษยวณิช “โยคะสำหรับเด็ก” จากธรรมสถานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ “โอวาทพระอาจารย์ลี ธัมมธโร”

๑.๕ การติดต่อกับสมาชิก ชมรมติดต่อกับสมาชิกเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ คือ การแจกเอกสารโดยไม่ระบุชื่อสมาชิก การแจกเอกสารโดยระบุชื่อสมาชิก การติดป้ายประกาศวันเวลาหัวข้อกิจกรรม และชื่อของวิทยากรในวันที่จัดกิจกรรม และโดยการติดต่อผ่านผู้ประสานงาน ชมรมฯ ซึ่งกระจายอยู่ตามกองต่างๆ

๑.๖ ความร่วมมือ ในการดำเนินงาน จากการสังเกตการณ์ สมาชิกและผู้สนใจกิจกรรมของชมรม ได้ร่วมมือกันดำเนินงาน ของชมรม ดังนี้ คือ การทำหน้าที่วิทยากรรวมทั้งสรุปและชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานของชมรมต่อสมาชิก การติดต่อเชิญวิทยากร การดำเนินการทดสอบความจำ การต้อนรับและจัดของขวัญสำหรับวิทยากร การบันทึกเสียงคำบรรยาย การถอดเทปคำบรรยาย การผลิตเอกสาร การจัดห้องประชุม ตลอดจนการจัดทำและปิดป้ายประกาศ

๒. ผลต่อสมาชิก

๒.๑ ความเห็น ของ สมาชิก ก่อน เข้าชมรม

๑) ความสนใจของสมาชิกในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรม ปรากฏว่า สมาชิกมีความสนใจ เรียงตามลำดับดังนี้ คือ ต้องการเรียนรู้เรื่องการฝึกสมาธิ ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมะและศาสนา ต้องการได้รับความสงบ ลดความฟุ้งซ่าน ต้องการสร้างสมรรถภาพในการทำงาน สนใจเพราะเป็นเรื่องแปลกใหม่และเชื่อว่า อาจได้รับ ประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง ตลอดจนต้องการเรียนรู้วิธีการจัดกิเลส และยกระดับจิตใจ

๒) ทศนะ ต่อการ นับถือ ศาสนา สมาชิกได้ให้เหตุผล ในการ นับถือ ศาสนาตาม ลำดับ ดังนี้ คือ เพราะศรัทธาความมีเหตุผล เพราะถือว่าศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้สงบ และมีกำลังใจในการประพฤติดี และนับถือตามครอบครัว

๒.๒ ผล ที่ สมาชิก ได้ จาก ชมรม แบ่งได้เป็น ๔ ทาง คือ

๑) ผลต่อการควบคุมตนเอง ผลที่สมาชิกแจ้งว่าได้รับอาจเรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ ทำให้ใจเย็นขึ้น มีเหตุผล และให้อภัยได้ง่ายขึ้น ทำให้มีเมตตา ไม่ประสงค์จะทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ให้ทานมากขึ้น และรู้จักพอใจในสิ่งที่มียู่ ทำให้ได้รับความสงบใจ สามารถระงับความโกรธ ความเจ็บช้ำน้ำใจ และความผูกพยาบาทลงได้ และทำให้มีความมั่นคงในการควบคุมตนเองยิ่ง

ขึ้น เช่น ถือศีล ๕ ได้ครบ และสมาชิกผู้หนึ่งแจ้งว่า สามารถอดบุหรี่ได้โดยไม่รู้สึกระวนกระวายมากนัก

๒) ผลต่อการฝึกสมาธิ สมาชิกที่เข้าสมาธิแจ้งผลดังนี้ คือ สำหรับผู้ที่คิดว่าได้รับประโยชน์ เห็นว่าการฝึกสมาธิที่ได้จากชมรมทำให้ทราบความหมายของการฝึกสมาธิ ทราบวิธีการฝึกสมาธิเพิ่มขึ้น ทำให้จิตใจสงบ ช่วยให้มั่นใจและตั้งใจทำงานมากขึ้น ทำให้มีความคิดและความจำดีขึ้น ช่วยให้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการทำงานได้รวดเร็วและเชื่อว่าถูกต้องด้วย ทำให้นอนหลับได้ง่ายขึ้น ช่วยไม่ให้รู้สึกอ่อนเพลียในการเดินทางด้วยรถโดยสารประจำทาง และบางรายแจ้งว่าช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วยได้บ้าง

สำหรับผู้ที่คิดว่าไม่ได้ผลจากการฝึกสมาธิให้ข้อคิดเห็นว่าเป็นเพราะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และสมาชิกบางคนมีความรู้สึกสับสนเรื่องวิธีการฝึก เนื่องจากวิทยากรมีหลายท่าน และแต่ละท่านแนะนำวิธีการต่างกันอย่างมาก สมาชิกไม่มีพื้นฐานความรู้มาก่อนจึงเกิดความสับสน

ทั้งนี้ ชมรมได้ทดลองทดสอบความจำก่อนและหลังกิจกรรม เรื่องสติและสมาธิด้วย โดยใช้รูปแบบกึ่งทดลองด้วยวิธีทดสอบก่อน—หลัง (Pre-test-Posttest Semi-Experimental Design) ซึ่งปรากฏผลดังนี้คือ ผู้ที่เป็นสมาชิกของชมรมได้คะแนนในการทดสอบครั้งแรก ๑๒.๕ ครั้งที่สองได้

คะแนน ๑๕.๒ และกลุ่มผู้สนใจกิจกรรมของชมรม ได้คะแนนในการทดสอบครั้งแรก ๑๓.๐ และครั้งที่สองได้คะแนน ๑๒.๐

ดังนั้นจากผลการทดสอบทั้งสองครั้ง แสดงว่า กลุ่มสมาชิกได้คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นร้อยละ ๒๑.๖ ส่วนกลุ่มผู้สนใจ กิจกรรมได้ คะแนน เฉลี่ย ลดลง ร้อยละ ๗.๗ ซึ่งผลการทดสอบโดยวิธีทางสถิติ แสดงว่า ความแตกต่าง ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม สมาชิก และ กลุ่ม ผู้สนใจ กิจกรรม มิได้ เกิดจาก เหตุ บังเอิญ ใด ๆ ไร ก็ดี การทดลองครั้งนี้มีข้อจำกัดหลายประการ จึงยังไม่อาจสรุปผลได้อย่างแน่ชัดว่า กลุ่มสมาชิก ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น เนื่องจากการเข้าร่วม กิจกรรมของชมรม แต่การทดลองดังกล่าวมีผลพลอยได้ที่เป็นประโยชน์ต่อชมรม กล่าวคือ ผู้ได้รับการทดสอบทุกคนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการทดสอบ และสนใจกิจกรรมของชมรมยิ่งขึ้น กว่าเดิม

๓) ผลต่อความรู้ ความเข้าใจใน หลักธรรม สมาชิกที่เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ได้รับประโยชน์ดังนี้ คือ ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับธรรมะเพิ่มขึ้น ได้มีโอกาสซักถามขจัดข้อข้องใจเกี่ยวกับปัญหาธรรมะ ได้ทบทวนความรู้เดิมให้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ได้มีโอกาสสำรวจความนึกคิดของตนเองซึ่งช่วยให้คลายความยึดมั่นในตัวตน และได้มีโอกาสระลึกถึงธรรมะเป็นเครื่องเตือนใจให้กระทำความดี อย่างไรก็ตามก็ดีสมาชิกส่วน

หนึ่งมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมะของชมรม ยากเกินไป ทำให้ไม่สามารถจับประเด็นได้

๔) ผลทางสังคม ผู้เข้าร่วม

สัมมนาได้แจ้งว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมก่อผลดีทางด้านสังคมเรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ ทำให้ญาติมิตรที่ใกล้ชิดสนใจและให้ความสนับสนุน การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมช่วยให้รู้จักเพื่อนต่างกองมากขึ้น เป็นประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน ได้ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในการอบรมบุตร และได้มีโอกาสชักจูงผู้อื่นให้สนใจธรรมะด้วย

อย่างไรก็ตามสมาชิกส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมก่อให้เกิดผลเสียทางด้านสังคมบ้างเหมือนกัน เช่น ผู้ร่วมงานบางคน ล้อเลียน โดย เห็น ว่า ผู้เข้าร่วม กิจกรรมที่ เน้น ด้าน ศาสนาเป็น คน ล้าสมัย เป็นต้น

๓. ผลต่อสำนักงาน ก.พ.

๓.๑ ภายในสำนักงาน ก.พ. สมาชิกชมรมให้ความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมชมรมช่วยให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมมือกันทำงานกับเพื่อนต่างกองเป็นผลดีต่อการประสานงานในเรื่องอื่น ๆ

๓.๒ ภายนอกสำนักงาน ก.พ. การจัดกิจกรรมของชมรมเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ. ได้ประสานงานกับบุคคลในสถาบันต่างๆ อย่างกว้างขวาง เช่น วัดชลประทานรังสฤษฎ์ วัดเบญจมบพิตร พุทธสถานสันติอโศก สำนักงาน

ป.ป.ป. กระทรวงศึกษาธิการ จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย และ ชมรมพุทธศาสตร์บริษัทเอสซี
สแตนดาร์ด ฯลฯ เป็นต้น

ข้อสังเกต
สำนักงาน ก.พ.

สรุป

การประเมินผลของชมรมส่งเสริมสมรรถภาพ
จิตในวันที่ ๑ พอดีสรุปได้ดังนี้ คือ

๑. ผลการดำเนินงาน งานของชมรมมี
ขอบเขตกว้างและดำเนินไปในเวลาที่ยืดหยุ่นจำกัด
กล่าวคือ ภายในรอบ ๖ เดือน ได้จัดกิจกรรมรวม ๔๔
ครั้ง ใช้วิธีการต่าง ๆ ๙ วิธี เชิญวิทยากรรวม ๒๕
ท่าน จัดทำและแจกจ่ายเอกสารจำนวน ๕๐ ฉบับ
สำหรับสมาชิก ๙๔ คน โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมรวม
ทั้งสิ้นเพียงประมาณ ๒๔ ชั่วโมง

๒. ผลต่อสมาชิก สมาชิกวันที่ ๑ ซึ่ง
เข้าร่วมกิจกรรม อย่าง สม่ำเสมอมี จำนวน ประมาณ
ครึ่ง หนึ่ง ของ จำนวนผู้ สมัคร เข้า เป็น สมาชิก เมื่อ
เริ่มแรก สมาชิกเหล่านี้ส่วนใหญ่แจ้งว่านับถือ
ศาสนา เนื่องจาก ศรัทธา ใน ความชอบ ด้วย เหตุผล
และ ต้องการ ใช้ ธรรมะ เป็น เครื่องยึด เหนี่ยว จิตใจ
สาเหตุที่เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมก็เนื่องจากสนใจ
การฝึกสมาธิรวมทั้งการศึกษาระยะอยู่แล้ว ซึ่ง
หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม สมาชิกเหล่านี้แจ้งว่า
ประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมต่อไป เนื่อง
จากได้นำสิ่งที่เรียนรู้จากชมรม โดยเฉพาะวิธีการ
ฝึกสมาธิ ไปใช้ ประโยชน์อย่าง กว้างขวางทั้ง ในการ

ปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตส่วนตัว จึงอาจกล่าว
ได้ว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกการจัดกิจกรรมของ
ชมรมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ๒ ประการแรก ได้

๒.๑ วัตถุประสงค์ ข้อ ๑ กล่าวคือ ได้
พัฒนาสมรรถภาพจิตของสมาชิกชมรมให้สามารถแก้
ปัญหาเรื่องงานและชีวิต

๒.๒ วัตถุประสงค์ข้อ ๒ กล่าวคือ
สามารถ ส่งเสริม ให้ สมาชิก ชมรม เห็น คุณ ค่า ของ
ธรรมะหรือศาสนาและนำมา ใช้เป็นหลัก ในการทำ
งาน และการดำรงชีวิต

๓. ผลต่อสำนักงาน ก.พ. ชมรมได้
ดำเนินงาน ตรงตามแนวทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์
เกี่ยวกับสำนักงาน ก.พ. สองประการ ได้แก่

๓.๑ วัตถุประสงค์ ข้อ ๓ เนื่องจาก
การจัด กิจกรรม ของ ชมรมได้เป็น สื่อกลางให้มี การ
ประสานงานและการให้ความร่วมมือด้วยดีกับชมรม
ของหน่วยงานอื่นที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน ได้แก่
วัดในพุทธศาสนา สำนักศาสนา ส่วนราชการและ
ชมรมทางศาสนาในภาคเอกชนรวมทั้งสิ้น ๑๘ แห่ง

๓.๒ วัตถุประสงค์ ข้อ ๔ การที่สมาชิก
แจ้งว่ากิจกรรมของชมรมช่วยให้ควบคุมอารมณ์ได้ดี
ขึ้น ให้อภัยผู้อื่นได้ง่ายขึ้น ตลอดจนลดความเห็น
แก่ตัวตัวเองลง ซึ่งล้วนเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นใน
การลด ความขัดแย้ง และสร้างเสริม ความเข้าใจอันดี
ระหว่างเจ้าหน้าที่นั้น แสดงว่ากิจกรรมของชมรมมี

ผล ใน ทาง ส่ง เสริม งาน ด้าน เจ้าหน้าที่ สัมพันธ์ ใน
สำนักงาน ก.พ. ซึ่งมุ่งให้เกิดผลดังกล่าวขึ้นเช่นกัน
อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินในรอบที่ ๑ นี้
สรุปได้เพียงว่า ชมรมได้ดำเนินงานเป็นประโยชน์

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชมรมทุกประการ สิ่ง
ที่ควรปรับปรุงก็คือ รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหา
รูปแบบ และวิธีการจัดกิจกรรม เพื่อแก้ไขข้อบก
พร่องให้การดำเนินการในรอบต่อไปได้รับผลดียิ่งขึ้น

หมายเหตุ เรียบเรียงจาก รายงานการประเมินผล ชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต สำนักงาน ก.พ.
ในการฝึกอบรมรุ่นที่ ๑ ๓ กุมภาพันธ์—๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๔

รูปร่าง

“เมื่อรู้สึกต่อความปวดท้อ ต้องรีบหายาแก้ปวดท้อทันที ขอ
ให้รู้สึกต่อความโลภ โกรธ หลง เหมือนรู้สึกต่อความปวดท้อเถิด แล้ว
จะรีบหาทางดับมันทันที”

อย่าโลภ

นักศึกษาคนหนึ่งมาหาฉัน

“ผมกลัวใจครับท่าน สอบมัธยมศึกษาได้ แต่สอบเข้า
มหาวิทยาลัยตก อายุเพื่อนฝูง รู้สึกเบื่อ ๆ จนไม่อยากทำอะไร”

“เธอโชคดีมาก บันเฮามัธยมศึกษาเสียก่อน บันทาค่อยเอาสอบ
เข้ามหาวิทยาลัย”

(คัดลอกจากหนังสือธรรมะ ในฝนประปราย ของสำนักหนังสือธรรมบุชา)

การกลัว

ความล้มเหลว :

ศัตรูที่ยิ่งใหญ่

ของหัวหน้างาน

โดย พัชรา บุณยรัตน์เสวี*

ถ้าเราลองถามตัวเองว่าอะไรเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะ มีผล กระทบ ต่อ การ เป็น หัวหน้างาน ที่ประสบความสำเร็จ สิ่งแรกที่เราคิดได้ในทันทีคือความก้าวหน้า ความกล้าในการตัดสินใจ และ ความเชื่อมั่นในตนเอง สิ่งสุดท้ายที่เราอาจนึกถึงคือความกลัว ความกลัวนี้เป็นจุดอันตรายต่อความสำเร็จของหน่วยงาน

ในฐานะที่เป็นหัวหน้างาน เราเองก็คงจะยังไม่ลิ้มรสชาติของความกลัวเมื่อครั้งที่ตนเองได้รับการแต่งตั้งใหม่ ๆ หรืออีกทางหนึ่งอาจจะมองเห็นได้จากความกลัวของลูกน้องเราบางคน เมื่อเราได้เลื่อนตำแหน่ง หรือได้รับมอบหมายความรับผิดชอบสูงขึ้น ความกลัวมักจะเกิดขึ้นเสมอในหน่วยงานไม่ว่าเราจะชอบหรือไม่ และด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่เราจะต้องให้ความสนใจและหาทางป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น

กับหัวหน้างานในระดับรอง ๆ ลงไปจากเรา ซึ่งมันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของ หน่วยงานส่วนรวม

ทำไมหัวหน้างานจึงประสบกับความล้มเหลว

การที่มีความกลัวมากเกินไป และความรู้สึกไม่มั่นใจต่อบทบาทใหม่ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานมากขึ้น จะก่อให้เกิดความล้มเหลวในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอื่นที่สนับสนุนอีกหลายประการ ประการแรกคือ บุคคลที่ได้รับตำแหน่ง ใหม่ใน หน่วยงาน เปรียบเสมือน กับ ต้องแสดงบทบาทใหม่ในสังคม ซึ่งจะเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่คุ้นเคย หรือไม่มั่นคง อันก่อให้เกิดความ

* เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๔ กองวิชาการ สำนักงาน ก.พ.

กลัวได้ บุคคลนั้นจึงไม่สามารถทำงานให้บรรลุผลเท่าใดนัก เพราะต้องพยายามลดความตึงเครียดและความกังวลที่มีต่อการกลัวความล้มเหลว ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ไม่มีประสิทธิภาพ

การประสบกับความล้มเหลวของงานในแต่ละครั้ง จะก่อให้เกิดความตึงเครียด ความกลัว และการตัดสินใจที่ไม่มีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้จะค่อย ๆ หายไปเมื่อมีการแก้ไข

ในการลงมือแก้ปัญหา หน่วยงานจะต้องมีความเข้าใจว่าบุคคลจะต้องมีความกลัว แต่จะมากหรือน้อยขึ้นกับระดับความเชื่อมั่นในตนเองของแต่ละคน การยอมรับการกลัวความล้มเหลวแต่เพียงประการเดียวยังไม่พอ หน่วยงานควรกล้าเผชิญกับการกลัวความล้มเหลว และให้ความช่วยเหลือในการขจัดความกลัวให้หมดไป จนกระทั่งบุคคลนั้นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในระหว่างที่มีการ เลื่อน ตำแหน่ง หรือ มอบหมายความรับผิดชอบให้สูงขึ้น เราอาจสังเกตเห็นสัญญาณต่างๆ ที่แสดงถึงความกลัวในข้างต้นปรากฏกับบุคคลนั้น ถ้าจะกล่าวถึงสัญญาณอาการที่ควรระมัดระวัง มีดังนี้

๑. ความสับสนมึนงง หัวหน้างานมักเกิดปัญหาความกลัวขึ้น และไม่สามารถจัดการกับข้อมูลต่างๆ ทั้งนี้ เพราะว่าครั้งหนึ่งเขาเคยจัดการกับข้อมูลเหล่านั้นได้ แต่เมื่อมอบหมายความรับผิดชอบให้มากขึ้น เราจะได้รับข้อมูลจากที่อื่นด้วย จึงเกิดความสับสนไม่แน่ใจในการจัดการกับข้อมูลนั้น

๒. ความล้มเหลวในการตัดสินใจ แต่เดิมนั้นหัวหน้างานที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่เคยตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสม่ำเสมอ เมื่อเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและข้อมูล จะทำให้กระบวนการตัดสินใจของเราไม่แน่นอน ทำให้เกิดความกลัวได้ แม้กระทั่งงานปกติธรรมดาที่ทำเป็นประจำก็ตาม

๓. การเปลี่ยนบุคลิกภาพใหม่ เมื่อใดที่หัวหน้างานเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบก็มักจะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเองโดยไม่รู้สึกรู้ตัว สิ่งที่ทำให้เปลี่ยนแปลงนี้เป็นปัจจัยจำกัดรอบ ๆ ตัว แต่จะเกิดความกลัวได้เมื่อบุคคลนั้น ใช้เวลาในการ ปรับบุคลิกภาพนานเกินไป

๔. การใช้เวลากับงานชิ้นหนึ่งมากเกินไป เมื่อหัวหน้างานเปลี่ยนลักษณะขอบเขตของงาน จะทำให้เขาไม่แน่ใจในการตัดสินใจ หรือทำอะไรลงไป สิ่งก็ตามมากก็คือ การใช้เวลากับการทำงานชิ้นนั้นนานเกินกว่าที่ควรจะเป็น เมื่อเป็นเช่นนั้นนานเข้าจะทำให้เขา ร้อนรน และ เกิดความ กลัวขึ้น หรืออีกประการหนึ่ง อาจ เป็นการ ปิดบัง ปัญหา ที่แท้จริง คือการที่เขาไม่สามารถทำงานชิ้นนั้นให้มีประสิทธิภาพก็ได้

๕. ความกังวลใจในความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของงานมากเกินไป ตามปกติคนทำงานทุกคนจะมีความห่วงใย และทุ่มเทความสามารถให้กับงาน แต่เมื่อตนเองต้องรับผิดชอบใน

งานมากขึ้น จะเกิดความกังวลใจในผลของงาน ควรจะปล่อยให้การทำงานเป็นไปอย่างปกติ ไม่ต้องกังวลกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตนให้มากนัก

๖. ความขัดแย้งกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง และหัวหน้างาน หัวหน้างานที่กลัวความล้มเหลวจะระบายความตึงเครียดออกมา โดยการก้าวร้าว ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลรอบๆ ตัว เมื่อเกิดขึ้นบ่อยครั้งปัญหาจะลุกลามไปทั้งหน่วยงานได้

๗. การคิดถึงอดีตที่ล่วงไปแล้ว การคิดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ดีในอดีตเป็นช่วงเวลาที่มีความสุขสำหรับทุกคน เมื่อหัวหน้างานที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่คิดถึงแต่ความสำเร็จ ความสุขสบายในอดีต ก็จะไม่มีความสุขกับตำแหน่งใหม่ของตน และยังมีความคิดที่จะกลับไปทำงานในตำแหน่งเดิมอีกด้วย

๘. การทำงานไม่สำเร็จตามที่กำหนด หัวหน้างานที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ จะต้องการเวลาเพื่อทำความคุ้นเคย และศึกษา ลักษณะงาน และความรับผิดชอบในหน้าที่ บางครั้งก็ใช้เวลามากจนไม่สามารถทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะอาการของการกลัวความล้มเหลว

๙. การขาดงานมากเกินไป การขาดงานเสมอ ๆ แสดงให้เห็นถึงการหลีกเลี่ยงจากสภาพที่ไม่สบายใจ ทำให้เห็นถึงลักษณะของคนที่ได้รับการกระทบ กระเทือน จากการ เกิด ความกลัว และ ความกังวลใจ ถ้าหัวหน้างานที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ขาด

งานโดยไม่มีเหตุผล อาจแสดงว่าผู้นั้นไม่สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นได้

๑๐. การโยนความผิดให้ผู้อื่น หัวหน้างานที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และประสบความสำเร็จจะรับผิดชอบในงานที่ตนได้ทำลงไป แม้ว่าในบางครั้งงานนั้นอาจผิดพลาดก็ตาม การโยนความผิดให้ผู้อื่นเป็นการแสดงถึงความกลัว และไม่มั่นคงในการทำงาน

๑๑. การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การกลัวความล้มเหลวในงาน จะนำไปสู่การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เมื่อหัวหน้างานที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่มียึดมั่นอยู่กับวิธีการทำงานที่เคยทำ นอกจากนี้การไม่ได้รับความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา เกี่ยวกับงานจะเพิ่มขีดความกลัวให้มากขึ้น

การขจัดความกลัว

เมื่อท่านได้ทราบถึงสัญญาณ อาการ ที่ จะ เกิด ความกลัวแล้วว่าเป็นอย่างไร ต่อไปนี้จะเป็นข้อเสนอแนะในการขจัดความกลัวสำหรับหัวหน้างานที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ให้หมดไป

๑. ให้มีการฝึกอบรมที่เพียงพอ หัวหน้างานที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่จะเกิดความกลัว เมื่อรู้สึกว่าคุณขาดความรู้ความชำนาญในงานนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่าไม่ได้รับการฝึกอบรมเพียงพอที่จะทำงานนั้นได้ เพราะฉะนั้นถ้าจะขจัดความกลัวให้หมด

ไป ก็ควรจะฝึกอบรมให้หัวหน้างานเรียนรู้งาน ซึ่ง จะนำไปสู่การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ให้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน ในบางครั้งหัวหน้างานที่ได้รับการ แต่งตั้งใหม่จะไม่ทราบมาตรฐานการทำงาน จึงควร กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ ความสัมพันธ์ระหว่างงานต่าง ๆ ตลอดจนทางเดินของงาน ให้แน่ชัด เพื่อเขาจะได้คลายความกลัวหรือความ กังวลใจลง

๓. ให้ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น หัวหน้างานระดับสูงควรทำให้ยอมรับว่าความกลัว ของ หัวหน้างาน ที่ได้รับ การ แต่งตั้ง ใหม่ เป็นเรื่อง ธรรมดาที่เกิดขึ้นได้เสมอ และเป็นส่วนหนึ่งของ

การเรียนรู้เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น นอก จากนี้ความผิดพลาดก็ไม่ได้เกิดเฉพาะ หัวหน้างานที่ ได้รับการแต่งตั้งใหม่เท่านั้น แต่รวมถึงตัวหัวหน้า งานระดับสูงเองด้วย การแก้ปัญหาก็คือหัวหน้า งานระดับสูงควรคอยให้กำลังใจ ถ้าเกิดปัญหาขัด ข้องขึ้นก็พร้อมที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ การแก้ ปัญหาด้วยวิธีนี้เป็นการแก้ปัญหาในทางบวก ซึ่ง จะสร้างความเชื่อมั่น และภาคภูมิใจ แก่หัวหน้างาน นั้นได้

๔. ให้มีการพัฒนาทักษะในการตัดสินใจ การที่หัวหน้างานที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่จะจัด ความกลัวให้หมดไปได้นั้น ต้องได้รับการพัฒนาทั้ง ด้านวิชาการ ความรู้ เพื่อให้เกิดทักษะในการตัดสินใจที่ถูกต้อง เหมาะสม

๕. ให้มีการติดต่อสื่อสารที่ดี ควรให้มีเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารภายในหน่วยงาน อีกทั้งต้องชี้แจงให้ทุกคนในหน่วยงานทราบว่างานที่เขาทำนั้นเป็นอย่างไร หน่วยงานมีแผนงานอะไรในอนาคต ทั้งนี้เพื่อคนทำงานจะได้ปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ได้

ความสำคัญของการติดตามผล

การที่หัวหน้างานขจัดความกลัวให้หมดสิ้นไปก็ไม่ได้หมายความว่าความกลัวจะไม่เกิดขึ้นอีก คนเป็นจำนวนมากที่เคยประสบกับความสำเร็จมานานเมื่อเกิดความไม่มั่นคงในการทำงานก็จะเกิดความกลัวได้เสมอ แม้ว่าจะแก้ปัญหาต่าง ๆ แล้วก็ตาม ยังอาจพบสาเหตุอื่น ๆ รอบตัวเราที่ทำให้เกิดความกลัวได้ สาเหตุหนึ่งคือ

๑. การเปลี่ยนแปลงของชีวิตส่วนตัว เช่น การหย่าร้าง การเสียชีวิตของคู่สมรส เป็นต้น

๒. การขาดความก้าวหน้าในหน่วยงาน เมื่อคนทำงานเห็นผู้ร่วมงานได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ในขณะที่เขายังคงดำรงตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งเดิม จะทำให้เขาเริ่มไม่แน่ใจในขีดความสามารถของตน

๓. การเปลี่ยนแปลงวิธีการรายงานผล

๔. การเปลี่ยนแปลงของหน่วยงาน ตัวอย่างเช่น ปริมาณคน ปริมาณงานเพิ่มขึ้น หน่วยงานขยายใหญ่ขึ้น ปัญหาเศรษฐกิจ ฯลฯ

บทบาทสำคัญและงานที่ท้าทายของหัวหน้างานคือการพัฒนาลูกน้องให้มีตำแหน่งสูงขึ้นตามสายการบังคับบัญชา ไม่ได้พัฒนาเฉพาะทักษะเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาอารมณ์และจิตใจในการทำงานด้วย หัวหน้างานที่ตระหนักว่าการกลัวความล้มเหลวเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความสำเร็จของงาน และทำตามขั้นตอนที่จะเอาชนะความกลัวนั้น เป็นผู้ที่ทำงานให้กับหน่วยงานอย่างแท้จริง

* ถอดจากความ The Fear of Failure : The Supervisor's Greatest Enemy โดย James H. Corey.

Jr. จาก Supervisory Management ฉบับ December 1979

ปัญหาเปรียบเทียบข้าราชการพลเรือน

ผู้ตอบปัญหาประจำ

สำนักงาน ก.พ.	วันชัย	สันติสุข	กรมบัญชีกลาง	ผาสุขนิษฐ์	ปิ่นเพชรจุ
	วีระ	ไชยธรรม		สมพงษ์	วัฒนสระ
	ประพาส	ทองศักดิ์			
	สมเกียรติ	ชุมวิสูตร			

การเบิกลดเงินเดือน

ผู้ถาม : คุณเพชรหม เนียมอินทร์

ข้าพเจ้ามีความสงสัยเกี่ยวกับการเบิกลดเงินเดือนสำหรับทหารตำรวจ มีกำหนดไว้อย่างไรหมดเขตเมื่อใด เหตุใดจึงต้องมีการเบิกลด ขอท่านได้ช่วย กรุณาอธิบายถึง สาเหตุที่มีการ เบิกลด พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายด้วย ก็จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ตอบ

การเบิกลดเงินเดือน ของข้าราชการ ทหาร และตำรวจเกิดขึ้นเนื่องจากการปรับปรุงเงินเดือน เมื่อปี ๒๕๒๑ ก่อนหน้านั้น ข้าราชการทหารและตำรวจ ซึ่ง สำเร็จการศึกษาจาก โรงเรียน นายร้อย ฯ และประกาศนียบัตรหรือปริญญาต่าง ๆ เมื่อได้รับการบรรจุเข้ารับราชการไม่อาจให้ได้รับเงินเดือน สูงกว่าอัตราเงินเดือน ร.๓. หรือ ร.๓.๓. ขั้นต่ำสุด เมื่อคุณวุฒิสูงกว่าอัตราเงินเดือน ร.๓. หรือ ร.๓.๓. ขั้นต่ำสุด ส่วนที่เกินจึงให้เป็น เงินเพิ่มค่าวิชา (พ.ค.ว.) เช่น ปริญญาตรีบรรจุได้ ๑,๗๕๐ บาท แต่ ร.๓.๓. ขั้นต่ำสุดเพียง ๑,๑๕๐ บาท ก็ต้องให้

พ.ค.ว. ๖๐๐ บาท รวมเป็น ๑,๗๕๐ บาท พ.ค.ว. จึงมีอัตราไม่แน่นอน แล้วแต่คุณวุฒิ แต่ส่วนใหญ่มีอยู่ ๒ อัตรา คือ ๗๑๐ บาท และ ๖๐๐ บาท เมื่อปรับปรุงเงินเดือนปี ๒๕๒๑ ประสงค์จะไม่ให้มี พ.ค.ว. อีกต่อไป จึงกำหนดให้รวม พ.ค.ว. เข้ากับเงินเดือนเป็นอัตราเดียวกัน ผู้ที่ได้ พ.ค.ว. อยู่แล้ว เมื่อปรับเงินเดือนในครั้งที่แล้ว พ.ค.ว. จะหายไปทันที แต่เนื่องจาก พ.ค.ว. มีหลายอัตรากับมีผู้ที่ไม่ได้ พ.ค.ว. อยู่เลย จึงตั้งอัตราเงินเบิกลดไว้ ๒ อัตรา คือ ๖๐๐ บาท สำหรับ ร.ต. ชั้น ๑,๑๕๐—๑,๒๐๐ บาท และ ๗๑๐ บาท สำหรับ ร.ต. ชั้น ๑,๒๕๕ บาทขึ้นไป ผู้ที่ได้รับ พ.ค.ว. อยู่ ๖๐๐ บาท หรือ ๗๑๐ บาท เมื่อปรับปรุงเงินเดือนก็จะมีเงินเบิกลด ส่วนผู้ที่มี พ.ค.ว. ต่ำกว่านั้นหรือไม่มีเลย เมื่อปรับปรุงเงินเดือนก็ต้องรับเงินเดือนต่ำกว่าผู้ที่มี พ.ค.ว. เดิมจำนวนตามผลต่างของ พ.ค.ว. เช่น

ร.ต.ต. ชั้น ๑,๑๕๐ บาท ปรับเป็นชั้น ๒,๐๘๕ บาท

- ถ้ามี พ.ค.ว. ๖๐๐ บาทอยู่แล้วจะได้รับการปรับเป็น ๒,๐๘๕ บาทเต็มจำนวน
- ถ้ามี พ.ค.ว. เพียง ๔๐๐ บาท จะได้รับการปรับเป็น ๒,๐๘๕ บาท เบิกลด ๒๐๐ (๖๐๐—๔๐๐) บาท คงรับตัวเงินเพียง ๑,๘๘๕ บาท
- ถ้าไม่มี พ.ค.ว. เลย ต้องเบิกลด ๖๐๐ บาท คงรับ ๑,๔๘๕ บาท เป็นต้น

เงินเบิกลดนี้จะต้องมีติดไปกับอัตราเงินเดือนตลอดไป จนกว่าจะติดขั้นขั้นยศเป็นเวลาตามที่กำหนด ซึ่งแล้วแต่ปริญญาหรือประกาศนียบัตรหรือไม่มีเลย และมีความดีความชอบในขั้นที่ติดขั้นนั้น ๆ ก็อาจลดเงินเบิกลดแทนการเลื่อนขั้นประจำปี เช่น เบิกลด ๖๐๐ บาท ติดขั้นในขณะที่ถ้าจะเลื่อนต่อไปเป็นเงิน ๒๐๐ บาท ก็จะลดเงินเบิกลดลง ๒๐๐ บาท คงเบิกลดต่อไป ๔๐๐ บาท มีสิทธิได้ลดเงินเบิกลดตลอดเวลาที่ติดขั้นอยู่จนหมดเงินเบิกลด

ผู้มีอำนาจอนุญาตการลา

ผู้ถาม : คุณณรงค์

ผมมีปัญหอยากรู้เกี่ยวกับอำนาจในการอนุญาตให้ลาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ ตามตารางหมายเลข ๑ นั้น ยังมีข้าราชการบางตำแหน่งซึ่งไม่ได้มีชื่ออยู่ในตารางดังกล่าว แต่จะมีอำนาจในการอนุญาตให้ลาราชการได้หรือไม่ ในกรณีที่ผมจะเรียนถามนี้คือ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลจังหวัดซึ่งเป็นข้าราชการระดับ ๘ จะมีอำนาจในการอนุญาตให้ข้าราชการในโรงพยาบาลนั้นลาราชการได้หรือไม่ ถ้าได้จะเทียบอยู่ในระดับใด เพราะว่าผู้อำนวยการโรงพยาบาลจังหวัด (ระดับ ๘) ไม่ใช่

ตำแหน่งผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากอง หรือถ้าจะเทียบให้เป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกองแล้ว สาธารณสุขจังหวัดจะอยู่ในระดับไหน อย่างไรก็ตาม ผมมีความเห็นว่า ถ้าจะพิจารณาจากระเบียบดังกล่าวแล้ว และเพื่อให้การบริหารราชการในโรงพยาบาลจังหวัดเกิดการคล่องตัวขึ้น ผมคิดว่าน่าจะให้มีอำนาจได้ตามตารางหมายเลข ๑ ที่บอกไว้ว่า “ผู้อำนวยการกอง, หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการระดับกอง ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๕ ขึ้นไป หรือนายอำเภอมีอำนาจให้ลาป่วย ๓๐ วัน ลากิจส่วนตัว ๑๕ วัน” จะถูกต้องหรือไม่

ตอบ

ตารางหมายเลข ๑ ท้ายระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการระดับกอง ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๕ ขึ้นไป หรือนายอำเภอ มีอำนาจ อนุญาตให้ ข้าราชการ ในสังกัด ลาป่วย ครั้งหนึ่งได้ไม่เกิน ๓๐ วัน หรือลากิจครั้งหนึ่งได้ไม่เกิน ๑๕ วัน แต่โดยที่โรงพยาบาลจังหวัดมิได้เป็นส่วนราชการที่ได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาแบ่ง ส่วน ราชการ ของ สำนั กงาน ปลัด กระทรวง สาธารณสุข โรงพยาบาลจังหวัดมิใช่ส่วนราชการตามกฎหมาย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจังหวัดจึงมิใช่หัวหน้าส่วนราชการตามกฎหมาย ด้วยเหตุนี้

ผู้ตอบปัญหาจึงมีความเห็นเป็นการส่วนตัวว่า ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจังหวัดไม่มีอำนาจอนุญาตให้ ข้าราชการ ใน โรง พยาบาล ลา บัวย หรือ ลากิจ ตามระเบียบการลาดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจตามข้อ ๖ ของระเบียบข้างต้น หรือได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ให้มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการในโรงพยาบาลจังหวัดตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ เสียก่อน

การสั่งให้ข้าราชการรักษาการในตำแหน่ง

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๐๘๔๐

ผมมีปัญหาคิรขอเรียนถามว่า การสั่งให้ข้าราชการรักษาการในตำแหน่งสมุหบัญชีอำเภอตามมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นการล่องหน้าจะกระทำได้หรือไม่

สำหรับความเห็นของผมนั้นเห็นว่า การสั่งให้ข้าราชการรักษาการในตำแหน่งสมุหบัญชีอำเภอไว้เป็นการล่องหน้าหรือถาวร จนกว่าผู้รักษาการในตำแหน่งจะเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลย่อมทำได้ ถ้าหากให้ทำคำสั่งรักษาการในตำแหน่งเป็นครั้งคราว เมื่อ

ปรากฏว่าสมุหบัญชีลาภิจ, ลาป่วย, หรือไปราชการ
ครั้งหนึ่งก็ทำคำสั่งครั้งหนึ่งแล้ว จะเป็นภาระอย่าง
มาก ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๐ เปิดช่อง
ให้ทำได้อยู่แล้ว โดยเฉพาะสมุหบัญชีอำเภอยอมมี
งานด้านจัดเก็บภาษี ซึ่งจะต้องออกไปตรวจสภาพก
การค้าหรือออกไปอบรม ไปราชการที่จังหวัด ดังนั้น
การออกคำสั่งตั้ง ผู้รักษาการ ใน ตำแหน่ง สมุหบัญชี
เป็นการถาวรหรือลวงหน้าก็ยอมทำได้ ไม่เป็นการ
ขัดกับกฎหมายแต่อย่างใด

จึงขอเรียนหาหรือว่า ความเห็นของผมถูกต้อง
และชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ขอได้โปรดตอบทาง
วารสารข้าราชการด้วย

ตอบ

เรื่อง การสั่ง ให้ ข้าราชการรักษาการใน ตำแหน่งตาม
มาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ นั้น โดยที่มาตรา
๖๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติ
ว่า “ ถ้าตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญว่างลง
หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ได้เป็นครั้งคราว และเป็นกรณีที่มิได้บัญญัติไว้ใน
กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้
ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการ
พลเรือนที่เห็นสมควรรักษาการในตำแหน่ง
นั้นชั่วคราวได้” ซึ่งหมายความว่า ผู้บังคับบัญชา

จะสั่งให้ข้าราชการพลเรือนผู้ใดรักษาการในตำแหน่ง
เป็นการ ชั่วคราว ตาม บทบัญญัตินี้ได้ ก็ต่อเมื่อ มีตำแหน่งว่าง
หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติ
หน้าที่ราชการได้เป็นครั้งคราว และในกรณีนั้น
กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินมิได้
กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น จึงทำให้เห็นเจตนารมณ์ของ
บทบัญญัติมาตรา ๖๐ ได้ว่า มีเจตนาที่จะให้ผู้บังคับ
บัญชาใช้ดุลพินิจสั่งเป็นคราวๆ ไปเมื่อมีตำแหน่งว่าง
หรือ เมื่อ ผู้ดำรง ตำแหน่ง ไม่ สามารถ ปฏิบัติ หน้าที่
ราชการได้เป็นครั้งคราว ด้วยเหตุนี้ การออกคำสั่ง
ให้ข้าราชการพลเรือน รักษาการ ใน ตำแหน่ง ไว้ เป็น
การลวงหน้าหรือเป็นการถาวรจึงไม่อาจกระทำได้

การเลื่อนตำแหน่ง

ผู้ถาม : สมาชิกต่างจังหวัด

ผมเป็นข้าราชการสาธารณสุขระดับ ๓ ชั้น
เงินเดือน ๒,๘๖๕ บาท สอบคัดเลือกระดับ ๔ ได้
ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ (กระทรวงฯ
ประกาศผลสอบ) ซึ่งจนบัดนี้ผมยังมิได้รับการแต่งตั้ง
เลย ต่อมาผมได้สมัครไปดำรงตำแหน่งหัวหน้า
สถานีอนามัย (ระดับ ๔) ซึ่งเป็นตำแหน่งว่างเมื่อ
วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ซึ่ง ก.พ. ได้อนุมัติตำแหน่ง

นี้ให้เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๒๓ (การกำหนดตำแหน่งดังกล่าวเป็นระดับสูงขึ้นให้ทำได้ตามคุณสมบัติเฉพาะตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ทั้งนี้ ไม่ก่อนวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๒๒) ผมมีปัญหาว่จะเรียนถามดังนี้

๑. หากผมได้รับการคัดเลือกผมจะได้รับการเลื่อนตำแหน่งดังกล่าวนี้ ตั้งแต่วันที่เท่าใด เพราะเหตุใด

๒. ผมจะได้รับการเลื่อนย้อนหลังไปจนถึงวันประกาศผลสอบหรือไม่ เพราะเหตุใด

๓. ทำไมจึงมีการสงวนตำแหน่ง (ระดับ ๔) ไว้ให้คนครองอยู่ ทั้ง ๆ ที่คนครองอยู่ไม่มีคุณสมบัติเป็นเพียงแค่ระดับ ๒-๓ อยู่เท่านั้น เพราะเหตุใด

๔. จากข้อ ๓ เราสามารถกล่าวหาผู้บังคับบัญชาว่าไม่ยุติธรรม ไม่ปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติราชการที่ถูกต้องได้หรือไม่ เพราะทำให้คนมีสิทธิ์เสียสิทธิ์และเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ไปโดยใช้เหตุอันสมควร

ตอบ

๑. การเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญผู้สอบคัดเลือกได้ ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นนั้น มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้ผู้บังคับ

๓๒

บัญชาพิจารณาสั่งเลื่อนขึ้นแต่งตั้งได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ และประวัติการรับราชการ ฉะนั้น กรณีนี้จะได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นตั้งแต่เมื่อใด จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจ ของผู้บังคับบัญชาว่า จะเห็นสมควรเลื่อนให้ตั้งแต่เมื่อใด

๒. การเลื่อนข้าราชการขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นย้อนหลังนั้น ถ้าเป็นการสั่งเลื่อนขึ้นแต่งตั้งในตำแหน่งว่าง ผู้บังคับบัญชาจะสั่งเลื่อนย้อนหลังไปได้ไม่ก่อนวันที่สอบคัดเลือกได้หรือได้รับคัดเลือกและไม่ก่อนวันที่ผู้นั้นได้รับการรักษาการในตำแหน่งที่ว่างนั้น แต่ถ้าเป็นการเลื่อนขึ้นแต่งตั้งในตำแหน่งปรบตัวเอง ผู้บังคับบัญชาจะสั่งเลื่อนย้อนหลังไปได้ไม่ก่อนวันที่สอบคัดเลือกได้หรือได้รับคัดเลือก และไม่ก่อนวันที่ได้ปรับตำแหน่งเป็นระดับสูงขึ้น รวมทั้งไม่ก่อนวันที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นด้วย ฉะนั้น กรณีตามข้อ ๒ นี้ ผู้บังคับบัญชาจึงไม่อาจสั่งเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับ ๔ ย้อนหลังไปถึงวันประกาศผลการสอบคัดเลือกได้ เพราะคุณไม่ได้รักษาการหรือปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวมาก่อน

๓. ขอให้ถามไปยังเจ้าสังกัดโดยตรง

๔. ขึ้นอยู่กับการกระทำของผู้บังคับบัญชา ตามข้อ ๓ ว่า มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างไร (๒)

กฎหมายและระเบียบใหม่

ที่ สร ๐๒๐๑/ว ๑๕๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๙ กันยายน ๒๕๒๔

เรื่อง ขออนุมัติให้มารับการประดับยศว่าที่ร้อยตรี ว่าที่เรือตรี และว่าที่เรืออากาศตรีได้โดยมิถือเป็นวัน
ลาภกิจ

เรียน เลขาธิการ ก.พ.

อ้างถึง หนังสือที่ สร ๐๔๐๑/ว ๒๒ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๔

ตามที่ได้ยื่นขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๙ ขออนุมัติเป็นหลักการให้ส่วน
ราชการต่าง ๆ องค์กรและรัฐวิสาหกิจ อนุญาตให้ผู้ที่ไปเข้ารับการอบรมเพื่อแต่งตั้งยศว่าที่ร้อยตรี โดยถือ
เป็นการปฏิบัติราชการอย่างหนึ่ง ไม่คิดเป็นวันลาภกิจ และไม่ต้องถูกหักเงินเดือนหรือค่าจ้างในระหว่างที่เข้า
รับการอบรมนั้น กับให้มีสิทธิในการเบิกเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าพาหนะและค่าเช่าที่พักตามสิทธิของผู้เข้ารับ
การอบรม นั้น

บัดนี้ กระทรวงกลาโหมขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้กองทัพบกเพิ่มเติม
มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๙ โดยขอเพิ่มข้อความเป็นดังนี้ “.....ให้ส่วน
ราชการต่าง ๆ องค์กรและรัฐวิสาหกิจ อนุญาตผู้ที่ไปเข้ารับการอบรมเพื่อแต่งตั้งยศและผู้เข้ารับการ
ประดับยศว่าที่ร้อยตรี ว่าที่เรือตรี และว่าที่เรืออากาศตรี ดังกล่าวโดยถือเป็นการปฏิบัติราชการอย่างหนึ่ง
ไม่คิดเป็นวันลาภกิจ และไม่ต้องถูกหักเงินเดือนหรือค่าจ้าง.....” ซึ่งสำนักงบประมาณพิจารณา
แล้วเห็นควรให้เพิ่มข้อความตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอได้

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๒๔ ขออนุมัติตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะกรรมการ

ที่ สร ๐๒๐๓/ว ๑๘๘

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการ

๔ กันยายน ๒๕๒๔

เรื่อง ร่างสัญญาจ้างชาวต่างประเทศเข้าปฏิบัติงาน

เรียน เลขาธิการ ก.พ.

อ้างถึง หนังสือที่ สร ๐๒๐๓/ว ๓๒ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๑๖

ตามที่ ได้ยื่นยันมติคณะกรรมการเห็นชอบด้วยตาม ร่างสัญญาจ้างชาว ต่างประเทศเข้าปฏิบัติงาน ซึ่งคณะที่ปรึกษากฎหมายของหัวหน้าคณะปฏิวัติได้พิจารณาแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้ว และให้ถือปฏิบัติต่อไป นั้น

บัดนี้ กระทรวงการคลังรายงานว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ขอให้พิจารณาปรับปรุงค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับให้กับลูกจ้างชาวต่างประเทศเสียใหม่ เนื่องจากสัญญาจ้างที่คณะกรรมการกำหนดดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์การทำสัญญาจ้างชาวต่างประเทศมาปฏิบัติงานจะต้องทำสัญญาจ้างไม่ต่ำกว่า ๒ ปี จึงจะมีสิทธิได้รับค่าเดินทางทั้งเที่ยวมาและเที่ยวกลับ แต่กรณีของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเรื่องละเอียดอ่อนซึ่งต้องอาศัยผู้มีความรู้ประสบการณ์และเทคนิคการสอนประกอบด้วย จึงเห็นว่าถ้าสถาบันภาษา จะต้องการจ้าง ลูกจ้างชาวต่างประเทศมาทำการสอนเป็นระยะเวลายาวนานเกินกว่า ๑ ปีขึ้นไป แต่ในทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว ทางสถาบันภาษาจะดำเนินการทำสัญญาคราวละไม่เกิน ๑ ปี เพื่อเปิดโอกาสให้ทางสถาบันภาษาได้มีโอกาสประเมินผลการปฏิบัติงานที่แท้จริงโดยใกล้ชิด หากคุณสมบัติของผู้รับจ้างเป็นที่พอใจ สถาบันภาษาก็จะต่อสัญญาจ้างให้เป็นปีๆ ไป หากคุณสมบัติไม่เป็นที่

พอใจก็จะถือโอกาสในช่วงที่หมดสัญญาเลิกจ้างโดยปริยาย การปฏิบัติในลักษณะเช่นนี้ทำให้สถาบันภาษาได้ ลูกจ้างที่มีคุณสมบัติเป็นที่พึงพอใจ และยังทำให้ผู้ที่มาปฏิบัติการสอนมุ่งที่จะแสดงความสามารถในการสอน อย่างเต็มที่ เพื่อจะได้รับการต่อสัญญา จึงได้เสนอขอเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉพาะเที่ยวกลับให้แก่ลูก จ้างที่ได้เดินทางมาจากต่างประเทศ เพื่อมาปฏิบัติงานตามสัญญาคราวละ ๑ ปี โดยจ่ายให้เฉพาะผู้ที่ได้รับ การต่อสัญญา คือได้ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปีเท่านั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาข้อเสนอของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้วเห็นว่า ข้อเสนอของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนอกจากจะทำให้ได้ผู้มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานแล้ว ยังเป็นการประหยัด งบประมาณแผ่นดิน เพราะจ่ายค่าเดินทางเฉพาะเที่ยวกลับ ฉะนั้น เพื่อให้ข้อเสนอของจุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย รวมทั้งส่วนราชการอื่น ๆ ที่มีกรณีทำนองเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันสามารถปฏิบัติได้ จึงได้ เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติเป็นหลักการ ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจใช้ดุลยพินิจอนุมัติให้ ส่วนราชการต่าง ๆ แก่ไขสัญญาจ้างที่คณะรัฐมนตรีกำหนดไว้เดิมได้โดยมีเงื่อนไข ๒ ประการคือ เป็นการ แก่ไขที่เป็นประโยชน์กับส่วนราชการนั้น และไม่ผูกพันวงเงินงบประมาณเกินไปกว่าก่อนการแก้ไข

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๒๔ ลงมติอนุมัติตามที่กระทรวง การคลังเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๒๔๑๐๐๐๗

๒๑ กันยายน ๒๕๒๔

เรื่อง การนับเวลาปฏิบัติราชการตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง
เรียน (กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด)

ตามที่ ก.พ. ได้จัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยกำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งต่างๆ ว่า ข้าราชการพลเรือน
สามัญที่จะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ได้ จะต้องเป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติราชการเกี่ยวกับงานของตำแหน่ง
นั้นหรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี นั้น

บัดนี้ ก.พ. ได้พิจารณามิมีมติว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีเวลาปฏิบัติราชการเกี่ยวกับ
งานของตำแหน่งที่จะได้รับแต่งตั้งไม่ครบกำหนดเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง หาก
ข้าราชการผู้นั้นเคยเป็นลูกจ้างประจำของส่วนราชการนั้น และได้ปฏิบัติงาน ในลักษณะเดียวกันกับงานของ
ตำแหน่งที่จะได้รับแต่งตั้ง ก็ให้นำเวลาที่ได้ปฏิบัติงานในขณะที่เป็นลูกจ้างประจำนั้น มานับรวมกับเวลาที่
ปฏิบัติราชการเกี่ยวกับงานของตำแหน่งที่จะได้รับแต่งตั้งได้ สำหรับการพิจารณาปัญหาว่าข้าราชการดังกล่าว
ได้ปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกันกับงานของตำแหน่งที่จะได้รับแต่งตั้งหรือไม่นั้น ก.พ. มอบหมายให้ อ.ก.พ.
กรมนั้นเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยเป็นราย ๆ ไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดต่างๆ ทราบ
ด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวีณ ณ นคร

(นายประวีณ ณ นคร)

เลขาธิการ ก.พ.

กองกฎหมายและระเบียบ

โทร. ๒๘๑๙๔๕๑

๒๔ กันยายน ๒๕๒๔

เรื่อง การขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่ง

เรียน (กระทรวง ทบวง กรม)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๕๐๕/ว ๒ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๒๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ่มติ ก.พ. กำหนดหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่ง มาเพื่อถือปฏิบัติ ความแจ้งแล้ว นั้น

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๓ กำหนดเรื่องแนวการกำหนดส่วนราชการและอัตรากำลังในกระทรวง ทบวง กรมฝ่ายพลเรือน โดยให้พิจารณาปรับปรุงมาตรฐานที่ใช้เป็นเกณฑ์กำหนดระดับตำแหน่งให้สูงขึ้น และมีให้ส่วนราชการต่าง ๆ ยกเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในระดับกองมาขอปรับระดับตำแหน่ง ดังปรากฏรายละเอียดตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/ว ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๓ ฉะนั้น เพื่อนำปฏิบัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ก.พ. จึงมีมติให้ปรับปรุงหลักปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยให้ยกเลิกมติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๕๐๕/ว ๒ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๒๐ และกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งในระยะต่อไป ดังนี้

๑. การขอให้ ก.พ. พิจารณาเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งใด ให้ขอได้เมื่อปรากฏว่า ลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบ หรือปริมาณและคุณภาพของงานของตำแหน่งนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในสาระสำคัญถึงขนาดที่จะต้องเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่ง ทั้งนี้ ให้กระทรวง ทบวง กรมเจ้าสังกัดพิจารณาก่อนการรองเสียก่อน โดยคำนึงถึง "งาน" ในตำแหน่งนั้น ไม่ใช่จาก "บุคคล" ผู้ดำรงตำแหน่ง เว้นแต่ตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จะต้องพิจารณาผลงานและตัวบุคคลประกอบด้วย

๒. กระทรวง ทบวง กรมเจ้าสังกัดจะยกเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในระดับกอง เพื่อขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งมิได้ เว้นแต่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างดังกล่าวจะได้รับความยินยอมหรือได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีแล้ว

๓. การขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่ง ให้ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เพื่อประกอบการพิจารณาของ ก.พ. คือ

๓.๑ หน้าที่และความรับผิดชอบ อัตรากำลังและการแบ่งหน่วยงานของส่วนราชการที่ตำแหน่งนั้นสังกัดอยู่ เช่น ขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งบุคลากร ๕ งานบรรจุและแต่งตั้ง กองการเจ้าหน้าที่ เป็นตำแหน่งบุคลากร ๖ ก็ให้ชี้แจงว่า กองการเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร แบ่งงานออกเป็นกี่หน่วยงานและในแต่ละหน่วยงานมีหน้าที่และความรับผิดชอบ และอัตรากำลังอย่างไร เป็นต้น

๓.๒ คำชี้แจงแสดงข้อเท็จจริงว่า ลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบ ปริมาณและคุณภาพของงานของตำแหน่งได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างไร

๓.๓ คำขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งสำหรับตำแหน่งใด ให้แสดงสถิติผลงานย้อนหลัง ๓ ปี ของตำแหน่งนั้น และของส่วนราชการที่ตำแหน่งนั้นสังกัดอยู่ ในกรณีที่ตำแหน่งหรือส่วนราชการนั้นได้ตั้งขึ้นยังไม่ครบ ๓ ปี ก็ให้ส่งสถิติผลงานเพียงเท่าระยะเวลาที่ตำแหน่ง หรือส่วนราชการนั้นได้มีหรือตั้งขึ้น

๔. การขอเปลี่ยนแปลง ระดับตำแหน่งเป็นตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๗ ขึ้นไป ให้กรมหรือส่วนราชการระดับกรมส่งเรื่องให้กระทรวงเจ้าสังกัดพิจารณาก่อนกรอกก่อน และให้กระทรวงเจ้าสังกัดเป็นผู้หนังสือขอไปยัง ก.พ.

๕. คำขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งให้ส่งถึงสำนักงาน ก.พ. พร้อมกับคำชี้แจงรายละเอียดตาม ข้อ ๓ โดยสมบูรณ์ครบถ้วนรวม ๒ ชุด ในระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ของแต่ละปีงบประมาณ หากสำนักงาน ก.พ. ได้รับคำขอดังกล่าวภายหลังเวลาที่กำหนดนี้ ก.พ. จะพิจารณาคำขอนั้นในปีงบประมาณถัดไป เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นเป็นกรณีพิเศษ ซึ่ง อ.ก.พ. กระทรวงเห็นควรให้ขออนุมัติ ก.พ. และ ก.พ. เห็นสมควรรับพิจารณา หรือมีเหตุผลพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรี

๖. การอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งเป็นระดับสูงขึ้น ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคมของปีงบประมาณถัดไป เช่น คำขอระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๔ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๕ จะมีผลเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๕

ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการเป็นกรณีพิเศษ ก.พ. จะอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งเป็นระดับสูงขึ้นในวันใดที่ ก.พ. เห็นสมควรก็ได้

๗. ในกรณีที่มีหนังสือเวียนหรือมติ ก.พ. อื่นที่อ้างอิง หรือกำหนดให้ใช้แนวทางปฏิบัติ ในการขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งตามหนังสือที่อ้างถึง ให้ถือว่าหนังสือเวียน หรือมติ ก.พ. นั้น อ้างอิง หรือกำหนดให้ใช้แนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ฉบับนี้ แทน

๘. สำหรับคำขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งที่สำนักงาน ก.พ. ได้รับไว้แล้ว ก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๔ ก.พ. จะได้พิจารณาไปตามหลักการเดิม

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมต่างๆ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวีณ ณ นคร

(นายประวีณ ณ นคร)

เลขาธิการ ก.พ.

กองตำแหน่งและอัตราเงินเดือนที่ ๒

โทร. ๒๘๑๓๓๓๓ ต่อ ๑๘, ๒๔, ๔๘

“ถอดนามขก”

เมื่อเร็วๆ นี้ ก.พ. ได้ออกหนังสือเวียน หรือที่เรียกกันติดปากว่า “ว” ออกมาใหม่ ๒ เรื่อง เป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะเกี่ยวกับทางก้าวหน้าของ ข้าราชการด้วยกัน

เรื่องหนึ่ง เกี่ยวข้องกับข้าราชการที่เคยเป็น ลูกจ้างประจำของส่วนราชการ ก.พ. อนุมัติให้นำ ประสบการณ์การทำงาน ตอนเป็น ลูกจ้าง ประจำ มา ประกอบการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งข้าราชการได้

เรื่องที่สอง เป็นแนวทางปฏิบัติในการขอ ปรับระดับตำแหน่งที่กรมจะขอมมา ก.พ. ว่าขอได้ เมื่อไร กรณีที่จะขอปรับระดับมีอย่างไรได้บ้าง และ เมื่อขอปรับระดับมาแล้ว ก.พ. จะอนุมัติตั้งแต่เมื่อไร

สำหรับรายละเอียดของหนังสือเวียนทั้งสอง ฉบับ มีดังนี้

ว. ๑๐/๒๕๒๔ : ก.พ. อนุมัติให้นำ ประสบการณ์การทำงาน ตอน เป็น ลูกจ้าง ประจำ มา เลื่อนตำแหน่งข้าราชการได้

หลักเกณฑ์ นี้ เป็น หลัก เกณฑ์ ใหม่ ที่ ก.พ. เปิดโอกาสและให้สิทธิแก่ข้าราชการที่เคยเป็นลูกจ้าง ประจำมาก่อน นำเอาระยะเวลาปฏิบัติราชการใน หน้าที่ของตำแหน่งลูกจ้างประจำมานับรวมกับระยะ

เวลา ปฏิบัติ ราชการ ตอน เป็น ข้าราชการ พลเรือน สามัญ เพื่อให้เป็นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ใน คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง เพื่อการพิจารณา เลื่อนตำแหน่งได้

ขอขยายความออกไปอีกหน่อยว่า ประสบการณ์ หรือ ระยะเวลาการ ปฏิบัติ ราชการ ตอน เป็น ลูกจ้าง ประจำที่จะนำไปนับรวมใน ระยะเวลาปฏิบัติ ราชการ ที่ กำหนด ไว้ ใน คุณสมบัติ เฉพาะ สำหรับ ตำแหน่งนั้น ให้นับได้เฉพาะ การพิจารณา ประสบการณ์ หรือ ระยะเวลา ปฏิบัติราชการ เกี่ยวกับ งานของตำแหน่งนี้ หรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องมา แล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปีเท่านั้น ไม่ใช่ส่วนระยะเวลา การดำรงตำแหน่ง ข้าราชการ พลเรือน ใน ระดับที่ต่ำกว่าลงไป ๒ ปี เช่น ที่กำหนดว่าจะเลื่อนเป็น ระดับ ๔ จะต้องมียุทธศาสตร์การดำรงตำแหน่งใน ระดับ ๓ มาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี หรือที่เรียกกัน ว่าต้องเป็นระดับ ๓ มา ๒ ปี ไม่ใช่ในส่วนนี้

เพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นขออธิบายเพิ่มเติม ว่า

การ เลื่อน ตำแหน่ง จาก ระดับ หนึ่ง เป็น อีก ระดับหนึ่งนั้น ในคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง จะกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติราชการไว้ ๒ อย่าง

- ๑) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในระดับที่ต่ำกว่าลงไป เช่น จะเลื่อนเป็นระดับ ๕ ต้องเป็นระดับ ๔ มาก่อน ๒ ปี เป็นต้น
- ๒) ระยะเวลาปฏิบัติราชการหรือประสบการณ์ในงานเกี่ยวกับงาน ของตำแหน่งนั้น หรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องมาแล้ว ซึ่งมักจะกำหนดอย่างน้อย ๑ ปี เป็นต้น

การนับประสบการณ์ตอนเป็น ลูกจ้างประจำของ ข้าราชการ พลเรือนสามัญ ที่ จะ เอา มา เลื่อนตำแหน่ง ตาม ว. ๑๐/๒๕๒๔ นี้ ก็นำมานับในส่วนที่ข้อ ๒ นี้ โดยเฉพาะกรณีที่นับประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวกับตำแหน่งที่จะเลื่อนนั้น หรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องตอน เป็น ข้าราชการ พลเรือนสามัญแล้วไม่ครบกำหนด ๑ ปี ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งก็ให้เอา ประสบการณ์ ตอนที่เคยเป็น ลูกจ้างประจำมานับ รวมกับ ประสบการณ์ ในงาน ตอนเป็น ข้าราชการได้

ที่นับประสบการณ์หรือระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการดังกล่าวนี้ ตาม ว. ๑๐ บอกว่าที่จะนำมาคำนวณได้นี้ต้องเข้าข่ายดังนี้

๑. ประสบการณ์ หรือ ระยะเวลา ปฏิบัติราชการนั้น ต้องเป็นประสบการณ์ตอนที่เคยเป็น ลูกจ้างประจำของส่วนราชการนั้น กล่าวคือเป็นส่วนราชการเดียวกับส่วนราชการที่จะเลื่อนตำแหน่ง ข้าราชการ

๒. ประสบการณ์ หรือ ระยะเวลา ปฏิบัติราชการนั้น ต้องเป็นงานในลักษณะเดียวกันกับงานของตำแหน่งที่จะได้รับแต่งตั้ง ตัวอย่าง เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ จะเลื่อนเป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ ประสบการณ์ในงานตอนเป็นลูกจ้างประจำที่จะนำมานับรวมนี้ก็ต้องเป็นประสบการณ์เกี่ยวกับงานธุรการด้านต่าง ๆ หรือที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ จึงจะนำมานับรวมได้

ท่านอาจจะตั้งคำถามว่า จะพิจารณาอย่างไรถ้ากำกวมว่าประสบการณ์ตอนเป็นลูกจ้างประจำนั้น จะเป็นลักษณะเดียวกันกับงานของตำแหน่งที่จะได้รับแต่งตั้งหรือไม่นี้ ใน ว. ๑๐ นี้บอกว่าให้ อ.ก.พ. กรม นั้น เป็นผู้พิจารณาและวินิจฉัยเป็นราย ๆ ไป

ว. ๑๐ ที่ว่านี้ ถ้าท่านจะอ้างอิงให้เต็มยศก็คือ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๔/ว. ๑๐ ออกมาใช้เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๒๔ ครับ

ว. ๑๑/๒๕๒๔ : จะขอปรับระดับตำแหน่งไปที่ ก.พ. ได้เมื่อไหร่

ว. ๑๑ เป็นแนวทางปฏิบัติที่กำหนดว่าส่วนราชการจะขอปรับระดับตำแหน่งต่าง ๆ ในส่วนราชการไปยัง ก.พ. ได้เมื่อไหร่และในกรณีอย่างไร ตามเจตนารมณ์ที่เขียนไว้ใน ว. นี้กำหนดว่าเพื่อให้สอดคล้อง

คลังหรืออนุวัติให้เป็นไปตามมติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๓ ซึ่งกำหนดไว้ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร ๐๒๐๓/ว. ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๓ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “ว. ๒๔๕” ชื่อเรื่องนี้ค่อนข้างยาว และไม่เข้าใจทันที คือชื่อ แนวการกำหนดส่วนราชการและอัตรากำลังในกระทรวงทบวงกรมฝ่ายพลเรือน แต่ถ้าพูดถึงเรื่องโควตา ๒% ก็คงจะนึกถึง ว. นี้

ส่วนที่มติ ค.ร.ม. ตาม ว. ๒๔๕ นี้มาเกี่ยวข้องกับ การปรับระดับตำแหน่งและเป็นเหตุผลส่วนหนึ่ง ด้วยที่ออก ว. ๑๑ นี้ คือในมติ ค.ร.ม. ระบุว่า มิให้ ส่วนราชการต่างๆ ยกเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในระดับกองมาขอปรับระดับตำแหน่ง ก.พ. จึงต้องอนุวัติตามโดยวางแนวทางปฏิบัติขึ้นมา

ถ้าจะพูดอย่างกว้างก็ว่า ว. ๑๑/๒๕๒๔ นี้มีสาระสำคัญอยู่ ๓ ส่วน คือ

๑. จะขอปรับระดับตำแหน่งมาในกรณีอย่างไร
๒. จะ ขอ ปรับ ระดับ ตำแหน่ง มา เมื่อไหร่ และ ก.พ. จะอนุมัติเมื่อไหร่
๓. การปรับระดับจะต้องส่งคำชี้แจงอะไรมาบ้าง

จะขอปรับระดับตำแหน่งมาได้ในกรณีอย่างไรบ้าง

ตาม ว. ๑๑ นี้ กำหนดกรณีที่จะขอปรับระดับมาได้ไว้ ๒ กรณี

๑) ขอปรับได้เมื่อปรากฏว่า ลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบ หรือปริมาณและคุณภาพของงานของตำแหน่งนั้น เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในสาระสำคัญ ถึงขนาดที่จะต้องเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่ง ทั้งนี้ให้กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดพิจารณาก่อนการลงเสียก่อน โดยคำนึงถึง “งาน” ในตำแหน่งนั้น ไม่ใช่จาก “บุคคล” ผู้ดำรงตำแหน่ง เว้นแต่ตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จะต้องพิจารณาผลงานและตัวบุคคลประกอบด้วย

๒) กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดจะยกเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลง โครงสร้าง ภายใน ระดับ กอง เพื่อขอเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่งมิได้ เว้นแต่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างดังกล่าว จะได้รับความยินยอมหรือได้รับ ความเห็น ชอบจากคณะรัฐมนตรี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีแล้ว

ข้อแรก ก็ต้องพิจารณาหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานของตำแหน่งนั้น เช่น ความ ยากง่าย ของงาน เปลี่ยนแปลงไป จากเดิม มาก เมื่อ เปรียบ เทียบ กับ ตอนที่ ก.พ. กำหนดระดับตำแหน่งนั้น ซึ่งให้ถือตัวงานของตำแหน่งนั้น มิใช่ตัวคน หลักข้อนี้สำหรับตำแหน่งทั่วไป แต่สำหรับตำแหน่งนักวิชาการ เช่น ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จะพิจารณาทั้งผลงานและตัวบุคคลประกอบด้วย

ข้อสอง คำว่าส่วนราชการภายในระดับกอง นั้น ที่แบ่งกันทั่วไปในปัจจุบัน หมายถึงฝ่าย งาน หน่วย สาย หรือ สาขา เป็นต้น ข้อนี้ระบุว่า จะถือเหตุผลในการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างของฝ่าย งานดังกล่าวมาขอปรับระดับไม่ได้ นอกเสียจากว่า การเปลี่ยนแปลง โครงสร้าง ดังกล่าวได้รับความยินยอม หรือได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จากคณะรัฐมนตรีแล้วเท่านั้น เช่น โครงสร้างการแบ่งงานภายในดังกล่าวได้รับ อนุมัติจาก คณะกรรมการ พิจารณา ปฏิรูป ระบบ ราชการ ฯ แล้ว เป็นต้น

จะ ขอ ปรับ ระดับ ตำแหน่ง ได้ เมื่อไร และ ก.พ. จะอนุมัติได้เมื่อไร

ว. ๑๑ กำหนดให้ส่งคำขอลงสำนักงาน ก.พ. ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ของ บึงงบประมาณถัดไป โดยส่งมาให้สมบูรณ์ รวม ๒ ชุด

ส่วนหลักปฏิบัติที่ว่า ก.พ. จะ อนุมัติเมื่อไร นั้น ใน ว. ๑๑ นี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากหลัก เดิม คือ ตาม ว. ๑๑ จะอนุมัติให้เปลี่ยน แปลงระดับตำแหน่งเป็นระดับสูงขึ้น ตั้งแต่ วันที่ ๑ ตุลาคม ของบึงงบประมาณถัดไป ไม่ อนุมัติย้อนหลังไปในวันที่ได้รับคำขอ เช่น ส่ง

คำขอปรับระดับระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๔—๓๑ มีนาคม ๒๕๒๕ จะอนุมัติเปลี่ยนแปลงระดับตำแหน่ง ได้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๕ เป็นต้น

การ ขอ ปรับ ระดับ จะ ต้อง ส่ง คำ ขี้แจง อะไรบ้าง

สิ่งที่ต้องส่งมาพร้อมกับคำขอปรับระดับคือ

๑. หน้าที่และความรับผิดชอบ อัตรากำลัง และการแบ่งหน่วยงาน ของ ส่วน ราชการ ที่ ตำแหน่ง นั้นสังกัดอยู่

๒. เหตุผลที่แสดงว่า ลักษณะหน้าที่ความ รับผิดชอบ และ คุณภาพ ของ งาน ของ ตำแหน่ง ได้ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างไรบ้าง

๓. แสดงข้อมูลอื่นประกอบ เช่น สถิติผล งานย้อนหลัง ๓ ปี เป็นต้น

รายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวกับคำชี้แจงต่าง ๆ นี้ โปรดดูจากหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๘/ว. ๑๑ ลงวันที่ ๔๒ กันยายน ๒๕๒๔

ส่วนแนวทางปฏิบัติอื่น ๆ ใน ว. นี้ก็มี เช่น ใน กรณีที่มีเหตุผล ความ จำเป็น เพื่อ ประโยชน์ แก่ ราชการเป็นกรณีพิเศษ ก.พ. จะอนุมัติให้ปรับระดับ วันใดที่เห็นควรก็ได้

หวังว่า ว. นี้ คงทำให้คุณคลายความ วิตกกังวล ลงไปได้บ้างนะครับ

ประวัติระบบ ข้าราชการ พลเรือน อเมริกัน

โดย ม. ฤกษ์พันธ์

อันว่าระบบข้าราชการพลเรือนอเมริกันที่
ได้ชื่อว่าเป็นความเป็นธรรมและเป็นระเบียบจนถึงกับ
เราต้องส่งคนไปศึกษาและดูงานนั้น ไซ้ว่าจะเป็น
เช่นนั้นมาแต่เริ่มแรกก็หาไม่ โดยแท้จริงแล้วในยุค
ต้น ๆ มีเรื่องไม่ดีไม่งามฉาวโฉ่อยู่เช่นกัน และอาจ
จะเลวร้ายกว่าประเทศไทยเราด้วยซ้ำไปเพราะว่ามี
การเมืองเข้ามายุ่งเกี่ยว และในที่สุดประธานาธิบดี
ผู้หนึ่งถึงกับถูกยิงตาย เพราะความยุ่งเหยิงของระบบ
ข้าราชการ แต่ระบบข้าราชการพลเรือนของเขานั้น
แม้จะเคยลงไปถึงต่ำสุด แต่ในปัจจุบันเขาก็สามารถ
ปรับปรุงแก้ไขจนเป็นแบบฉบับที่ดีงาม การได้รู้
ประวัติความเป็นมาของเขาจึงไม่ใช่เรื่องเสียหาย อาจ
จะเป็น ประโยชน์ ในการช่วยกัน พัฒนาระบบข้าราชการ
พลเรือนของเราให้ดีเยี่ยมอย่างของเขาบ้างก็ได้

การแต่งตั้งข้าราชการ ของสหรัฐอเมริกา นั้น
เขาระบุไว้ในรัฐธรรมนูญเลยว่า ให้เป็นอำนาจของ
ประธานาธิบดี ทั้งนี้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
วุฒิสภา ในอันที่จะแต่งตั้งบรรดาเอกอัครราชทูต
กงสุล ผู้พิพากษาศาลฎีกา และข้าราชการอื่น ๆ
(คำว่า “ข้าราชการ” นี้ ที่ถูกต้องควรจะต้องใช้
คำว่า “ข้าราชการ” แต่เพื่อให้ฟังชินหูหน่อยจึงขอ
ใช้คำว่า “ข้าราชการ” ตลอดไป) สำหรับข้าราชการ
อื่น ๆ นั้น สภามีอำนาจมอบอำนาจแต่งตั้งให้กับ
ประธานาธิบดีโดยไม่ต้อง รอคำแนะนำและยินยอม
ของวุฒิสภาได้ การที่อำนาจของประธานาธิบดีใน
การแต่งตั้งข้าราชการ ต้องถูกจำกัดอยู่ภายใต้คำแนะนำ
และยินยอมของวุฒิสภานี้ก็เนื่องจากว่า ผู้ร่าง
รัฐธรรมนูญเกรงว่า ถ้าให้ประธานาธิบดีมีอำนาจ

โดยเด็ดขาดแต่ผู้เดียว ประธานาธิบดีอาจใช้อำนาจนี้ให้เป็นประโยชน์ในทางการเมืองแก่ตน แต่ถึงกระนั้น ก็หาได้ บ่อนัก การ ใช้ อำนาจ นี้ ให้ เป็นประโยชน์แก่การเมืองได้ไม่ เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติถึงการ ถอดถอน ข้าราชการเหล่านี้ไว้ด้วย ต่อมาจึงเกิดปัญหาขึ้นว่า ในการ ถอดถอนนั้น ประธานาธิบดีจะต้องได้รับคำแนะนำและยินยอมจากวุฒิสภาด้วยหรือไม่ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ทางสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสภากลางและไม่มีอำนาจเกี่ยวกับการแต่งตั้งนี้ จึงเสนอกฎหมายให้อำนาจประธานาธิบดีมีอำนาจในการ ถอดถอนได้ โดยไม่ต้องได้รับคำแนะนำและยินยอมของวุฒิสภา เมื่อร่างกฎหมายฉบับนี้ผ่านไปถึงวุฒิสภา ทางวุฒิสภาก็ไม่เต็มใจที่จะผ่านกฎหมายฉบับนี้ เพราะเท่ากับเป็นการตัดอำนาจของตัวเอง ในการลงคะแนนเสียงปรากฏว่า คะแนนเสียงเท่ากัน จึงเป็นหน้าที่ของประธานวุฒิสภาที่จะลงคะแนนเสียงชี้ขาด แต่ประธานสภานั้นเป็นคนคนเดียวกับรองประธานาธิบดี เพราะฉะนั้นจึงไม่เป็นปัญหาเลยว่ารองประธานาธิบดีจะลงคะแนนเสียงให้กฎหมายฉบับนี้ผ่านไปได้ อำนาจนี้เองได้เป็น ทางนำไปสู่ระบบการเล่น พรรคพวกในเวลาต่อมา

เมื่อเริ่มการ ปกครอง ตาม รัฐธรรมนูญ ใหม่ นั้น คณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือนก็ยังไม่มีความอำนาจในการพิจารณาบรรจุแต่งตั้งจึงอยู่ที่ประธานาธิบดีคนเดียว ประธานาธิบดีจอร์จวอชิงตัน ซึ่งเป็น

ประธานาธิบดีคนแรกของสหรัฐได้วางมาตรฐานการ แต่งตั้งบรรจุไว้ว่าต้องเป็นผู้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถและชื่อเสียงเป็นสำคัญ แต่เรื่องนี้ก็เป็นเพียงหลักที่วอชิงตันวางไว้สำหรับใช้ของตนเองเท่านั้น หาได้ทำเป็นระเบียบหรือกฎหมายแต่อย่างใดไม่ ในสมัยต่อมาเมื่อวอชิงตันพ้นจากตำแหน่ง และ จอห์น อัดัมส์ ได้เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีแทน แม้อัดัมส์จะได้ถือมาตรฐานของวอชิงตันในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นแบบฉบับ ก็หาได้ดำเนินรอยตามทุกกระเบียดนิ้วไม่ในขณะที่วอชิงตันยังดำรงตำแหน่งอยู่นั้น การแบ่งพรรคพวกทางการเมืองยังไม่มี เพราะวอชิงตันเป็นที่เคารพยำเกรงของทุกคน เมื่อวอชิงตันพ้นจากตำแหน่งแล้ว การแบ่งพรรคพวกทางการเมืองก็เริ่มขึ้น เมื่อความคิดเห็นทางการเมืองแตกแยกกัน การเล่นพรรคพวกก็เริ่มเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว เมื่ออัดัมส์จะพ้นจากตำแหน่ง และรู้ว่าประธานาธิบดีต่อไปเป็นคน ละฝ่ายกับตน จึงใช้อำนาจในการแต่งตั้งบรรจุพรรคพวกที่มีความคิดเห็นในทางการเมืองตรงกับตนเข้ารับราชการเป็นจำนวนมาก เรียกว่าเซ็นหนังสือแต่งตั้งจนกระทั่งถึงนาทีสุดท้ายของการดำรงตำแหน่ง (การแต่งตั้งตอนนี้จึงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า “การแต่งตั้งเที่ยงคืน”)

การกระทำเช่นนี้เป็นการตัดโอกาสหัวหน้าฝ่ายบริหารคนใหม่ในอันที่จะแต่งตั้งพรรคพวกของตนบ้าง เรียกว่าเป็นการมัดมือชก แต่ประธานา-

ริบตีคนใหม่ซึ่งได้แก่ โทมัส เจฟเฟอร์สัน ทำให้ยินยอมแต่โดยดีไม่ พอเข้ารับตำแหน่งจึงหาโอกาสที่จะละเลยคำสั่งการแต่งตั้งนั้นเสีย วิธีละเลยนั้นก็ทำโดยออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการส่งมอบตราสารการแต่งตั้งนั้นให้ระงับการส่งมอบเสีย ตามกฎหมายในขณะนั้น การแต่งตั้งจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้มีการส่งมอบตราสารการแต่งตั้งแล้ว ถ้าไม่มีการส่งมอบตราสารการแต่งตั้งนั้นก็เป็นหมันไป แต่ถึงแม้จะได้ละเลยการแต่งตั้งนั้นเสียบ้าง ก็ยังปรากฏว่าคนของอดัมส์ ซึ่งได้รวมหัวกันตั้งเป็นพรรคการเมืองเรียกว่า “เฟเดอรัลลิสต์” (ส่วนพรรคของเจฟเฟอร์สัน เรียกว่า เดโมแครท-รีพับลิกัน) ครองตำแหน่งเต็มไปหมด ถ้าหากการแต่งตั้งจะมีดำเนินรอยตามมาตรฐานของวอชิงตันแล้ว เจฟเฟอร์สันก็คงจะได้พรรคพวกของตัวเองไม่ได้มากตามที่ต้องการ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ก็จะไม่สมดุลกัน ดังนั้นเจฟเฟอร์สัน จึงถอดถอน พวกเฟเดอรัลลิสต์ออกเสียบ้าง แล้วเอาพวกของตนเข้าแทน แต่อย่างไรก็ดี เจฟเฟอร์สัน ก็ให้ สัญญาว่า ตนจะทำเพียงเท่าที่อัตรากำลังจะสมดุลกันเท่านั้น

ต่อมาในสมัย เจมส์ มอนโร เป็นประธานาธิบดี ได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยอายุราชการคือกำหนดว่าข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ ๔ ปี กฎหมายฉบับนี้แม้มอนโรจะมีเจตนาเพียงเพื่อให้ข้าราชการ อยู่ในตำแหน่งได้เท่าระยะเวลาของประธานาธิบดี เป็นการให้

ข้าราชการประจำมีทางหมุนเวียนเปลี่ยนมือแบบตำแหน่งประธานาธิบดี และเป็นการบังคับให้ข้าราชการที่มีหน้าที่ทางการเงิน ทำรายงาน สถานะการเงินก่อนที่จะพ้นตำแหน่ง แต่ผลของกฎหมายฉบับนี้เป็นเหตุให้ สะดวกแก่การเล่น พรรคพวก ในระยะเวลาต่อมายิ่งขึ้น เพราะเมื่อครบ ๔ ปีแล้ว ถ้าประธานาธิบดีไม่แต่งตั้งใหม่บุคคลเหล่านั้นก็เป็นอันสิ้นสภาพความเป็นข้าราชการ และเป็นโอกาสให้ ประธานาธิบดี แต่งตั้ง พรรคพวก ของ ตน เข้ามาแทน

การเล่นพรรคพวกได้เริ่มทำกันอย่างเอาจริงเอาจังในปี พ.ศ. ๒๓๗๒ ซึ่งเป็นสมัย แอนดรู แจคสัน เป็นประธานาธิบดี โดยที่พรรคการเมืองในขณะนั้นได้เริ่มฟาดฟันเพื่อแย่งชิงตำแหน่งในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง การหาเสียงก็อาศัยข้าราชการบ้าง พรรคพวกภายนอกบ้างช่วยเหลือ โดยสัญญากันว่า ถ้าได้ รับเลือก เป็น ประธานาธิบดี ก็จะทำให้ ตำแหน่งนั้นๆ เป็นการตอบแทน เมื่อเป็นดังนี้การช่วยเหลือในการเลือกตั้งจึงไม่ได้ทำโดย สุจริตใจที่จะให้ผู้ที่ตนเห็นว่า สมควร เป็นผู้บริหาร ประเทศ ได้รับ เลือกตั้ง แต่เป็นการช่วยเหลือเพื่อหวังบำเหน็จรางวัล ในวันที่ แจคสัน เข้าสาบานตัวเพื่อรับตำแหน่งนี้ พวกบรรดานักงานทั้งพวกที่เคยช่วยเหลือในการเลือกตั้ง และพวกเสียงไซค์ก็หลั่งไหลเข้าไปสู่ เมืองหลวง เพื่อหาโอกาสเข้าพบประธานาธิบดี และเตือนเรื่องงานที่เคยตกลงกันไว้บ้าง ของงานทำบ้าง แจ็คสัน

ได้ชื่อว่าเป็นผู้สนับสนุน และเห็นดีเห็นงามกับระบบ
เล่นพวกนี้ ก็ให้เหตุผลว่าระบบเช่นนี้เป็นของ
ดี เพราะจะทำให้การบริหารงานของรัฐบาลดีขึ้น
เพราะได้พวกที่มีแนวความคิดเห็นตรงกันมาร่วมทำ
งาน อีกประการหนึ่งการที่ให้ข้าราชการดำรง
ตำแหน่งนาน ๆ จะทำให้พวกนี้คิดว่าตนเป็นเจ้าของ
มุลนาย ซึ่งเป็นผลร้ายแก่ระบบการปกครองเป็น
อย่างยิ่ง เมื่อหัวหน้าฝ่ายบริหารเห็นดีเห็นงามเช่นนี้
จึงเท่ากับกระตุ้นให้ระบบการเล่นพวกเจริญงอกงาม
ยิ่งขึ้น การเสาะแสวงหาคนทำโดยอาศัยพรรคพวก
จึงไม่ใช่เป็นเรื่องน่าอาย ในระยะต่อ ๆ มาเมื่อมีการ
เปลี่ยนแปลงตัวประธานาธิบดีแต่ละครั้ง บ้านเมือง
ก็เกิดโกลาหลเกี่ยวกับการบรรจุแต่งตั้งและการถอด
ถอนเรียกว่าในระยะ ๒-๓ เดือนแรกแห่งการเข้ารับ
ตำแหน่งของประธานาธิบดีและคณะรัฐมนตรีนั้น
ไม่ต้องทำงานทำการอื่นใด นอกจากคอยถอดถอน
และรับเรื่องราวของงานทำเท่านั้น การแต่งตั้ง
บุคคลเข้ารับตำแหน่งนี้ ถ้าเป็นในสมัยที่ประธานา
ธิบดียังเป็นคนแข็ง ก็ตกเป็นหน้าที่ของประธานาธิบดี
รัฐมนตรี และหัวหน้าส่วนราชการ แล้วแต่กรณี
ว่าจะเป็นที่ตำแหน่งสูงหรือต่ำ ถ้าเป็นในสมัยที่
ประธานาธิบดีเป็นคนอ่อน อำนาจนี้ก็ตกไปอยู่ใน
มือของสภาและคนใหญ่คนโตในพรรคการเมือง

การเล่นพรรคพวกนี้เมื่อปฏิบัติกันไปนาน ๆ
ก็วางรากลึกกลงไปในสังคม จนกลายเป็นของธรรมดา
ไป ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นธรรมดาอัน

นี้ได้แก่ ประกาศหางานตามหน้าหนังสือพิมพ์ใน
ขณะนั้นซึ่งมีใจความว่า “สุภาพสตรีที่ได้รับการ
ศึกษาดีผู้หนึ่งยินดี จะจ่ายเงิน ๔๐% ของเงินเดือน
แก่ผู้ที่ สามารถ บันดาลให้ได้รับ ตำแหน่ง ใน กรมใด
กรมหนึ่ง” หรือ “สุภาพบุรุษผู้หนึ่งยินดีจะมอบ
เอกสารทางการเมืองที่สำคัญที่สุด พร้อมทั้งเงินอีก
๑๕๐ เหรียญ แก่ผู้ที่สามารถหางานราชการใน
วอชิงตันให้ทำได้” การประกาศเช่นนี้จะหาตัวได้ไม่
ยากในหน้าหนังสือพิมพ์สมัยนั้น บางครั้งงานที่จะ
ได้รับเงินเดือนปีละ ๑,๕๐๐ เหรียญ อาจมีการจ่าย
เงินเพื่อซื้อตำแหน่งนั้นถึง ๕,๐๐๐ เหรียญ เมื่อการ
ชวนขายให้ได้มาซึ่งตำแหน่งต้องจ่ายเงินเป็นจำนวน
มากเช่นนี้ เราคงพอหลับตาเห็นได้ว่าเมื่อพวกนี้
ได้รับตำแหน่งแล้วจะพยายามใช้อำนาจหน้าที่เพื่อหา
ประโยชน์ ส่วนตัว เพื่อให้คุ้มค่าที่เสียไปเพียงไร
เพราะฉะนั้น การ คอร์รัปชัน จึงเป็นเรื่อง อื้อฉาวเป็น
ข่าวประจำวันเสมอมา

เรื่องที่อื้อฉาวที่สุดได้แก่กรณีผู้อำนวยการการ
ทำเรื่อนิวยอร์ก ได้ยกยอกเงินหลวงไป ๑,๒๕๐,๐๐๐
เหรียญ แล้วหลบหนีไปอยู่ยุโรป เมื่อเรื่องนี้เกิดขึ้น
ประชาชนก็ชักจะตื่นตัวและเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลง
ระบบการแต่งตั้งข้าราชการใหม่ ผู้หาเสียงเพื่อรับ
เลือกตั้ง ใน ระยะ นั้น จึงถือเอา เรื่อง นี้ ขึ้น มา เป็น
ประเด็นสำคัญ และมักจะโฆษณาว่าถ้าตนได้รับ
เลือกตั้ง จะหาทางแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบข้าราชการ
พลเรือนเสียใหม่ แต่เมื่อได้รับการเลือกตั้งเข้า

จริงๆ ก็มักจะละลายเสีย ทั้งยังถือโอกาสที่ข้าราชการต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบ ๔ ปี ตามกฎหมายที่ออกมาในสมัยมอนโร แต่งตั้งข้าราชการที่เป็นพรรคพวกของตนเข้าดำรงตำแหน่งแทน ซึ่งเท่ากับเป็นการย้าย พวก นักแสวง หางานทำให้ เฮโลกันไป วอชิงตันซึ่งเป็นเมืองหลวง เพื่อหาทางให้ตนได้รับการแต่งตั้ง รัฐมนตรีต่างประเทศในสมัยรัฐบาลซุลลินคอล์นเป็นประธานาธิบดี ถึงกับเขียนจดหมายไปถึงประธานาธิบดีเทเลอร์ว่า “โลกของชาวอเมริกันนี้ดูเหมือนจะแบ่งออกเป็น ๒ พวก พวกหนึ่งคือพวกที่เดินทางไปทางตะวันตกเพื่อค้นหาทอง ส่วนอีกพวกหนึ่งคือพวกที่เดินทางไปทางตะวันออกเพื่อหาตำแหน่ง” เมื่อตอนที่เทเลอร์เข้ารับตำแหน่งนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลถึง ๑ ใน ๓ ของข้าราชการทั่วประเทศ ยิ่งกว่านั้นในระยะนี้การเมืองก็เข้ามาพัวพันกับวงการข้าราชการมากยิ่งขึ้น การสมัครเข้ารับราชการแต่ละครั้งผู้สมัคร จะต้องแสดงความคิดเห็นทางการเมืองประกอบด้วย ซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองนี้ ถือเป็นหลักใหญ่ในการพิจารณา รับเข้าทำงาน

ในปี พ.ศ. ๒๓๙๔ สภาองเกรสอดรณทนดูความ สับสน อลหม่าน ของระบบ ข้าราชการไม่ไหว จึง ออกมติเรียกร้อง ให้ รัฐบาล จัด การ อย่าง ไດอย่าง หนึ่ง เกี่ยวกับการบรรจุ แต่งตั้ง และ ถอดถอน ข้าราชการ อีก ๒ ปี ต่อมา ทาง สภาองเกรส โดย รัฐบาล เป็นผู้ เสนอ ก็ ผ่าน กฎหมาย ฉบับ หนึ่ง จัด อัตรา

เงินเดือน ของ ข้าราชการ ชั้น ผู้น้อย ให้ มี อัตรา เงิน-เดือน ระหว่าง ปี ละ ๙๐๐—๑,๘๐๐ เหรียญ พร้อมทั้ง บัญญัติ ให้ กระทรวง ทบวง กรม จัด ตั้ง คณะ กรรมการ สอบ ข้าราชการ ขึ้น แต่ เมื่อ ตั้ง คณะ กรรมการ ดัง กล่าว แล้ว การ ปฏิบัติ การ ก็ ทำ ได้ เป็น ไป ตาม เจตนา รมย์ ของ กฎหมาย ไม่ จริง อยู่ ได้ มี การ สอบ ข้าราชการ ตาม ที่ กฎหมาย บังคับ แต่ การ สอบ นั้น ก็ ทำ เป็น เพียง พิธี การ เท่านั้น ข้อ สอบ บาง ครั้ง ก็ ออก มา ใน ทำนอง ว่า “เมื่อ เข้า ท่าน กิน ข้าว กับ อะไร” เป็นต้น

ก่อน ที่ ลิน คอล์น จะ ได้ เป็น ประธานาธิบดี สถานการณ์ ได้ เลวร้าย ลง ไป เป็น ลำดับ ประกอบ กับ เหตุการณ์ คับขัน ที่ เกิด ขึ้น ระหว่าง ฝ่าย เหนือ กับ ฝ่าย ใต้ ใน สงคราม เลิก ทาส ทำให้ ลิน คอล์น ซึ่ง ไม่ เห็น ด้วย กับ ระบบ การ เล่น พวก ไม่ สามารถ ทำ อะไร ได้ นอกจาก ยอม รับ สภาพการณ์ ที่เป็น อยู่ แต่ ลิน คอล์น เอง ก็ ได้ ใช้ ระบบ การ เล่น พรรค พวก ที่มี อยู่ ให้ เป็น ประโยชน์ อย่าง น้อย ๒ ประการ คือ ช่วย ทำให้ เกิด ความ สามัคคี ใน พรรค ของ ตัว และ ใช้ ระบบ การ เล่น พรรค พวก เอาใจ สภาองเกรส เพื่อให้ สภา ให้ ความ ร่วมมือ แก่ ประธานาธิบดี ใน ยาม สงคราม แต่ ระบบ นี้ เอง ก็ ทำ เอา ลิน คอล์น สบัก สบอม ไป เหมือน กัน เพราะ ตลอด เวลา เดือน แรก ที่ ลิน คอล์น เข้า รับ ตำแหน่ง ลิน คอล์น ต้อง ผจญ กับ เสียง อะอะ เจียว จ้าว ของ พวก ที่ มา หางาน ทำ และ ออ รอพบ ลิน คอล์น อยู่ ที่ ระเบียง ของ ทำ เนิยบ ชาว การ จะ ไป ไหน แม้ กระทั่ง ไป รับ ประทาน อาหาร ลิน คอล์น ไม่มี ทาง หลีก เลี่ยง พวก นี้ ได้ เลย ต่าง คน

ต่างย่อยแย้งเพื่อที่จะให้เข้าถึงตัว ลินคอล์น เพื่อยื่นข้อเรียกร้องหรือพุดจาของงานทำ ลินคอล์นถึงกับเอ่ยปากพุดกับเพื่อนผู้หนึ่ง ถึงพุกย่อยแย้งเอาตำแหน่งนี้ว่า “คอยดูเถิดพวกนี้แหละต่อไปจะเป็นอันตรายแก่ประเทศยิ่งกว่าการกบฏอีก” และบางครั้งลินคอล์นถึงกับเดือดดาลที่พุกหางานคอยมะรุมมะตุ้มอยู่ตลอดเวลา มีอยู่ครั้งหนึ่งลินคอล์นถูกกักตัวให้อยู่แต่ในทำเนียบขาวเนื่องจากโดนโรคฝีดาษเล่นงาน ลินคอล์น ส่งให้คนไปบอกพุกหางานทำที่มารออยู่ที่ระเบียบว่า “คราวนี้จะไปบอกให้พวกนั้นเข้ามาได้ เพราะผมมีอะไร (หมายถึงโรคฝีดาษ) จะแจกให้ทุก ๆ คน

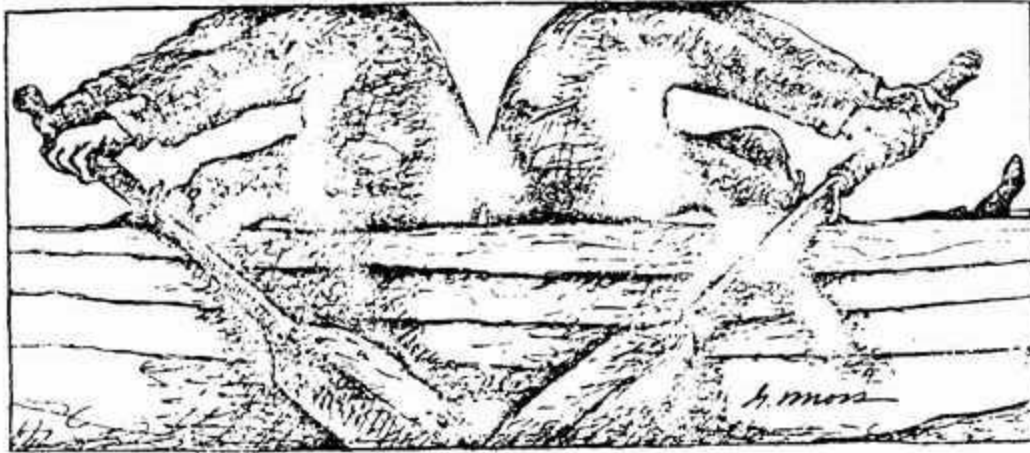
เมื่อเหตุการณ์เลวร้ายลงทุกวันเช่นนี้ ความคิดที่จะปฏิรูประบบข้าราชการเสียใหม่ก็แรงกล้ายิ่งขึ้น ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นชุดหนึ่งเพื่อทำการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับระบบการแต่งตั้งข้าราชการ คณะกรรมการชุดนี้ได้ทำการศึกษาระบบข้าราชการของอังกฤษ ฝรั่งเศส ปรุสเซีย และจีน แล้วทำรายงาน เสนอ พร้อมทั้ง แนะนำ ให้จัดให้มีระบบการแข่งขัน แต่รายงานและคำเสนอแนะนี้ก็ เป็นหมันไป จนกระทั่งในสมัยยูลิสซิส แกรนท์ เป็นประธานาธิบดี จึงได้มีหนังสือไปถึงสภาขอให้ออกกฎหมายมาจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งกับระบบการเล่นพุก ซึ่งสภาก็ได้ตอบสนองข้อเรียกร้องนี้ในปี พ.ศ. ๒๔๑๔ โดยออกกฎหมายมอบอำนาจให้ประธานาธิบดีมีอำนาจวางระเบียบเกี่ยวกับการรับ

บุคคลเข้ารับราชการ พร้อมทั้งให้อำนาจประธานาธิบดีแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนั้น

โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายนี้ ประธานาธิบดีแกรนท์ จึงตั้ง คณะที่ปรึกษาเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนขึ้น ซึ่งต่อมาภายหลังคณะที่ปรึกษาคณะนี้ได้กลายเป็น คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน คณะที่ ปรึกษา คณะนี้ได้ ทำการ ศึกษา และ รายงาน เสนอแนะหลักสำคัญ ๆ ๕ ประการ คือ

๑. ให้จำแนกตำแหน่งทุกตำแหน่งออกเป็นชั้น แต่ละชั้นใหม่ขึ้นต่าง ๆ เพื่อสะดวกแก่การเล่นชั้น
๒. ให้มีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุเข้าในชั้นที่ต่ำสุดของแต่ละชั้น
๓. ในการ เล่นชั้น นั้นให้มีการ สอบแข่งขัน
๔. หลังจาก การ บรรจุแล้วให้มีการ ทดลอง
๕. ให้คณะกรรมการสอบไล่ของแต่ละกรมดำเนิน การ สอบ สำหรับ กรม นั้น ๆ และให้มีบัญชีผู้สอบได้ไว้ เพื่อเรียกบรรจุเมื่อมีตำแหน่งว่าง

คณะกรรมการ ชุดนี้มี อายุ อยู่ไม่ นาน นัก เพราะในปี พ.ศ. ๒๔๑๖ คือ อีก ๒ ปีหลังจากได้ รับการก่อตั้ง สภาองเกรสก็ ไม่ยอม จัดสรรงบประมาณ

ประมาณให้ คณะกรรมการชุดนี้จึงไม่อาจดำเนินงานต่อไปได้

ในระหว่างเวลาที่มีการ ก่อตั้ง คณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนชั้นนี้ ระบบการเล่นพรรคพวกหาได้สูญสิ้นไปไม่ ทั้งนี้เห็นจะเป็นด้วยเหตุ ๒ ประการ คือ ระบบการเล่นพรรคพวกได้ฝังรากลึกลงไป ในสังคมเสียแล้ว และการตื่นตัวในอันที่จะจัดให้มีระบบการแข่งขันยังไม่แข็งแกร่งพอ จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๒๔ สมัย เจมส์ เอ. การ์ฟิลด์ เป็นประธานาธิบดี ได้มีเหตุการณ์เขย่าขวัญเกิดขึ้นอย่างหนึ่ง อันเป็นเหตุให้ผู้ริเริ่มจะให้มีการแข่งขันได้รับแรงสนับสนุน จากทั้งประชาชนและผู้บริหารบ้านเมือง เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อเช้าวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๔๒๔ ในขณะที่การ์ฟิลด์กำลังรอขึ้นรถไฟเพื่อไปพักผ่อน ได้ถูก

คนร้ายชื่อ ก็โต ใช้ปืนยิงทางด้านหลังซึ่งเป็นเหตุให้การฟิลด์ถึงแก่ความตายในเวลาอีก ๒ เดือนต่อมา สาเหตุที่ก็โตจะยิงนั้น เรื่องมีอยู่ว่าในระหว่างที่การ์ฟิลด์ออกตรวจรงค์หาเสียงเพื่อรับการเลือกตั้งนั้น ก็โตได้เป็นแม่แรงคนหนึ่งในการหาเสียง โดยก็โตได้ออกไปปลิวโจมตีฝ่ายตรงข้ามอย่างยับเยิน แม้ข้อความในใบปลิวจะเป็นเท็จ แต่ก็โตก็อ้างว่าใบปลิวนั้นได้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การ์ฟิลด์ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี เมื่อการ์ฟิลด์เข้าดำรงตำแหน่งแล้ว ก็โต ก็ เฝ้าเวียน ไป ทำเนียบขาว ทุกวัน เพื่อหาโอกาสพบกับการ์ฟิลด์และพูดเรื่องตำแหน่งงานที่ตนควรจะได้ นอกจากการไปทำเนียบขาวทุกวันแล้ว ก็โตยังเฝ้าเขียน จดหมาย ไปเตือน การ์ฟิลด์ ถึง เรื่องตำแหน่งที่ตนควรได้รับเป็น รางวัล ในการช่วยเหลือการ์ฟิลด์ด้วย จากจดหมายฉบับหนึ่งที่ก็โตมีไปถึง

การ์ฟิลด์มีข้อความว่า “ผมทราบจากพันเอกฮุกเกอร์ว่า ผมจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกงสุล ผมหวังว่าผมคงจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็น กงสุลประจำปารีส เพราะนั่นเป็นแห่งเดียวที่ผม อยากจะไป นายวอลคเกอร์ซึ่งเป็นกงสุลประจำปารีสในปัจจุบัน ไม่มีสิทธิอะไรที่จะเรียกร้องให้คุณคงตำแหน่งของเขาไว้ เพราะผมในฐานะที่เป็นคนที่ได้ช่วยทำงาน (คือการหาเสียงเลือกตั้ง—ผู้เขียน) ให้คุณเมื่อฤดูร้อนที่แล้วเท่านั้น ควรจะเป็นคนที่คุณนึกถึงบุญคุณ” เมื่อปรากฏต่อมาว่า ก็ โท ไม่ได้ รับตำแหน่ง ตามที่ ตนปรารถนา จึงมีความเคียดแค้นและลอบสังหารการ์ฟิลด์เสีย ด้วยเหตุเพียงเท่านั้นเอง สหรัฐจึงต้องเสียผู้นำไปอย่างไม่คาดฝัน

เมื่อสาเหตุแห่งการฆ่าประธานาธิบดีได้ถูกนำออกเผยแพร่ต่อประชาชน ๆ และหัวหน้าฝ่ายบริหารทั้งหลาย จึงเห็นชัดถึงความเลวร้ายของระบบการเล่นพรรคพวก ความเคลื่อนไหวในอันที่จะก่อตั้งและเสริมสร้าง ระบบข้าราชการพลเรือนเสียใหม่ จึงยิ่งแรงกว่ายิ่งขึ้น ในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๔๒๔ ห้าเดือนหลังจากที่การ์ฟิลด์ถูกยิง จึงได้มีวุฒิสมาชิกผู้หนึ่งเสนอร่าง พระราชบัญญัติ ข้าราชการพลเรือนต่อสภา ในการประชุมกฎหมายฉบับนี้ ได้มีการโต้แย้งกันอยู่นาน ทั้งนี้เนื่องจากพรรคพวกกันได้

ครองตำแหน่งประธานาธิบดีมานานถึง ๒๐ ปี ข้าราชการตามกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ จึงเป็นพรรคพวกที่รักกันเสียส่วนใหญ่ ถ้าหากยอมให้กฎหมายฉบับนี้ผ่านออกมาอันจะเป็นเหตุให้การบรรจุแต่งตั้งในคราวต่อไปต้องทำโดยระบบการสอบแข่งขันพรรคเดโมแครทซึ่งกำลังหวังว่าฝ่ายตนจะได้เป็นประธานาธิบดีใน สมัยหน้าก็ จะหมดโอกาสแต่งตั้งพรรคพวกของตนเข้าไปบ้าง พวกนี้จึงคัดค้าน โดยอ้างว่ากฎหมายที่เสนอยังไม่ดีพอ ถ้าหากจะเอาให้ดีจริง ๆ แล้วก็ต้องให้ตำแหน่งทุกตำแหน่งรวมทั้งที่พรรคพวกกำลังครอง อยู่ได้ระบบการสอบแข่งขันด้วย ผู้คัดค้านอ้างต่อไปว่าลักษณะของกฎหมายฉบับนี้ ไม่ใช่เป็นแบบการปกครองของอเมริกัน แต่เป็นของอังกฤษ ถ้าหากให้ข้าราชการสอบแข่งขันเข้ารับตำแหน่ง และการถอดถอนจะทำโดยไม่มีสาเหตุไม่ได้ จะทำให้ระบบการหมุนเวียนเสียไป ไม่เป็นประชาธิปไตย แล้วการสอบแข่งขันนั้นก็จะเป็นการตัดสิทธิ์ของบุคคลทั่วไป เพราะพวกมหาวิทยาลัยเท่านั้นจึงจะมีความสามารถไปสอบแข่งขันได้ ที่สำคัญ พรรคการเมือง ก็จะไม่ สามารถยืนตัว อยู่ได้ เพราะไม่มีอะไรเป็นเครื่องล่อใจให้คนมาช่วยเหลือในการหาเสียง

แต่ทางฝ่ายสนับสนุน ก็อ้างว่าถ้าหากยังขืนปล่อยให้ระบบเล่นพรรคพวกอยู่ต่อไป บ้านเมือง

ก็จะเจริญยาก จะต้องเสียเงินทองมากมายโดยไม่ได้ประโยชน์ เพราะการรับคนไม่ได้รับโดยอาศัยความสามารถ แต่อาศัยพรรคพวกกันมากกว่า การที่ประเทศจะเป็น ประชาธิปไตยได้โดยสมบูรณ์ ก็ต้องเปิดโอกาสให้คนทั่วไปอย่างทัดเทียมกัน จะจำกัดว่าคนนั้นเป็นพวกหรือไม่ไม่ได้ ยิ่งกว่านั้น ข้าราชการและผู้มีอำนาจบรรจุแต่งตั้ง ก็จะไม่เป็น อัน ทำงานเพราะต้องมัวแต่คอยประจบสอพลอบ้าง คอยช่วยนักการเมืองบ้าง คอยรับมือกับพวกวังงานทำบ้าง ทำให้เสียเศรษฐกิจของชาติโดยไม่จำเป็น สำหรับเรื่องอำนาจถอดถอนนั้น กฎหมายฉบับนี้ไม่พยายามพูดถึง โดยอ้างว่าจะเป็นการก้าวก่ายอำนาจของประธานาธิบดีมากเกินไป แต่พวกสนับสนุนก็เชื่อว่าการถอดถอนโดยเหตุผลทางการเมืองนั้นจะเป็นไปได้ยาก เพราะถ้าหากการบรรจุแต่งตั้งทำอย่างมีหลักเกณฑ์ ไม่ปล่อยให้อยู่ในดุลพินิจของคน ๆ เดียว ผู้มีอำนาจนั้นก็คงไม่อยากจะถอดถอนใคร เพราะถึงถอดถอนไปแล้วก็ไม่สามารถเอาคนของตัวเข้ารับตำแหน่งได้อยู่ดี เรียกว่าถ้ารักษาประตูเอาไว้ให้ดีก็ไม่ต้องเป็นห่วงประตูออก

หลังจากที่ได้โต้เถียงกันอยู่นาน ร่างกฎหมายฉบับนี้ก็ผ่านสภาสูงด้วยคะแนน ๓๘ ต่อ ๕ (ไม่ออกเสียง ๓๓) และผ่านสภาล่างด้วยคะแนน ๑๕๕ ต่อ ๔๗ (ไม่ออกเสียง ๘๕) และเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๖ ประธานาธิบดีอาเธอร์ก็ลงนามประกาศใช้เป็นกฎหมาย

กฎหมายฉบับนี้มีหลักสำคัญ คือ ก่อตั้งกรรมการข้าราชการพลเรือนชั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการ ๓ นาย ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีโดยคำแนะนำและยินยอมของวุฒิสภา ให้มีหน้าที่ช่วยเหลือประธานาธิบดี วางระเบียบในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ระเบียบที่วางนั้นจะต้องรวมถึง

๑. จัดให้มีการสอบแข่งขันเพื่อรับบุคคลเข้ารับราชการ

๒. การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการต้องบรรจุบุคคลที่สอบได้คะแนนสูงเป็นลำดับ

๓. การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการในวอชิงตัน ต้องคำนึงถึงภูมิฐานะของผู้สอบได้ โดยให้มีอัตราส่วนตามจำนวนพลเมืองของแต่ละรัฐ (เช่น รัฐ ก. มีพลเมือง ๕,๐๐๐ รัฐ ข. มี ๑,๐๐๐ การจะบรรจุบุคคลจากรัฐ ก. และรัฐ ข. เข้ารับราชการในวอชิงตันต้องทำในอัตราส่วน ๕ ต่อ ๑)

๔. เมื่อบรรจุแล้วต้องให้มีการทดลองปฏิบัติงานในระยะเวลาที่กำหนด

๕. ห้ามไม่ให้บังคับข้าราชการบริจาคเงินช่วยเหลือในกิจการการเมือง และการถอดถอนข้าราชการจะทำโดยเหตุผลทางการเมืองไม่ได้

๖. ห้ามไม่ให้ข้าราชการใช้อำนาจหน้าที่บังคับประชาชนให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดในทางการเมือง

๗. ในกรณีการสอบแข่งขันที่ผู้มีสิทธิสอบได้ทราบกำหนดสอบแล้วไม่มาสอบ อาจจัดให้มีการสอบโดยไม่มีผู้แข่งขันได้

๘. ให้คณะกรรมการมีหน้าที่เก็บรักษาทะเบียนประวัติของข้าราชการ

นอกจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังให้อำนาจคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่จะแต่งตั้งผู้อำนวยการสอบแข่งขันเพื่อควบคุมการสอบแข่งขันให้เป็นไปในแนวเดียวกัน พร้อมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบแข่งขันประจำท้องถิ่นที่จะจัดให้มีการสอบแข่งขันได้ท้องถิ่นไม่น้อยกว่า ๓ คน

อย่างไรก็ดีแม้กฎหมายจะได้ออกมาใช้บังคับแล้วก็ตาม แต่ก็ทำได้คลุมถึงข้าราชการทั่วประเทศไม่ คองคลุมแต่เฉพาะข้าราชการในวอชิงตัน และพวกนายไปรษณีย์ที่ประจำอยู่ท้องถิ่นเท่านั้น ข้าราชการเหล่านี้เป็นเพียง ๑๐.๕% ของข้าราชการทั่วประเทศเท่านั้น ข้าราชการอีก ๘๙.๕% นั้นยังคงใช้ระบบเล่นพรรคพวกในการบรรจุแต่งตั้งตามเดิม

เมื่อคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้รับการแต่งตั้งแล้ว ก้าวแรกที่ทำก็คือ การออกระเบียบข้าราชการเกี่ยวกับการสอบเพื่อบรรจุ คณะกรรมการได้แบ่งแยกการสอบออกเป็น ๓ หน่วย คือ สำหรับการสอบข้าราชการตามกระทรวงทบวงกรมภายในวอชิงตัน การสอบข้าราชการฝ่ายไปรษณีย์

และการสอบข้าราชการฝ่ายการเก็บภาษีอากร อายุสำหรับผู้สมัครสอบแข่งขันสำหรับหน่วยไปรษณีย์นั้นต้องมีอายุระหว่าง ๑๖ ปี ถึง ๓๕ ปี ส่วนสำหรับหน่วยอื่นต้องมีอายุระหว่าง ๑๘-๔๕ ปี ในการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ ในตำแหน่ง ที่ว่างแต่ละตำแหน่งนั้นต้องพิจารณาจากบุคคลที่สอบได้คะแนนสูงสุด ๔ คนตามลำดับ กฎอันนี้ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๓๑ ได้เปลี่ยนเป็น ๓ คน แล้วก็เลยเรียกกันต่อมาว่า "ตรีบัญญัติ" นอกจากนี้คณะกรรมการฯ ยังได้ก่อตั้งศูนย์กลาง การสอบแข่งขันขึ้น ที่วอชิงตัน และหน่วยสอบพิเศษ ๓ แห่ง สำหรับสอบข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศหนึ่งแห่ง สำนักกลชสิทธิ์หนึ่งแห่ง และสำนักบำนาญอีกหนึ่งแห่ง และหน่วยสอบข้าราชการไปรษณีย์ในท้องถิ่นต่าง ๆ ๒๓ แห่ง ข้าราชการในหน่วยการเก็บภาษีอากรในท้องถิ่นต่าง ๆ ๑๑ แห่ง คณะกรรมการตามท้องถิ่นเหล่านี้ปฏิบัติการเป็นตัวแทน คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

เมื่อได้รับการก่อตั้งเป็นหลักฐานแล้ว คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนก็เจริญขึ้นเป็นลำดับ อำนาจการควบคุมการบรรจุและแต่งตั้งก็ค่อยๆ ขยายคลุมไปถึงกระทรวงทบวงกรมอื่นๆ ที่เมื่อแรกคลุมไม่ถึง กฎหมายว่าด้วยการปลดเกษียณอายุ ก็ดี การบำนาญบำนาญ ก็ดี ก็ทยอยออกมาใช้บังคับ ซึ่งทำให้ข้าราชการมีหลักประกันที่ดียิ่งขึ้น แต่สถานะของข้าราชการยังไม่ราบเรียบเสียทีเดียว ในปี พ.ศ.

๒๔๗๓ เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ซึ่งรวมทั้งสหรัฐอเมริกาด้วย เพื่อเป็นการประหยัดเงินงบประมาณของประเทศ บรรดาข้าราชการเป็นจำนวนมากจึงถูกสั่งให้พักราชการบ้าง ถูกสั่งให้ออกบ้าง ยิ่งกว่านั้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลยังออกกฎหมายฉบับหนึ่งเรียกว่า พระราชบัญญัติการเศรษฐกิจ กำหนดให้ข้าราชการทุกคนที่มีเงินเดือนตั้งแต่ปีละ ๑,๐๐๐ เหยียดขึ้นไป พักราชการปีละ ๑ เดือนโดยไม่ได้เงินเดือน การพักราชการในที่นี้แม้จะไม่ได้เงินเดือน แต่พวกนี้ก็ยังคงมาทำงานตามปกติ กฎหมายฉบับนี้ยัง ลด จำนวน วัน ลา ประจำปี ของข้าราชการ ลดอัตราค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง กำหนดไม่ให้มีการขึ้นเงินเดือน และห้ามไม่ให้บรรจุข้าราชการในตำแหน่งที่ว่าง เว้นแต่จะได้รับคำอนุมัติเป็นพิเศษ บทบัญญัติอีกมาตราหนึ่งที่เป็นที่รู้จักดีของประชาชนทั่วไปและเป็นที่เกลียดกลัว ของข้าราชการคือ บทบัญญัติในมาตรา ๒๑๓ ซึ่งบัญญัติว่า ข้าราชการผู้ใดที่มีสามีหรือภรรยาข้าราชการอยู่ด้วย จะถูกปลดออกก่อนเพื่อเป็นการลดอัตรากำลัง หรืออย่างที่เราเรียกกันว่าลดข้าราชการ กฎหมายฉบับนี้ แม้จะผิดหลักของระบบข้าราชการพลเรือน เพราะการให้ออกในกรณีนี้ อาศัยมาตรฐานอื่นที่ไม่ใช่มาตรฐานของความสามารถ แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ใช้บังคับมาจนถึง พ.ศ. ๒๔๘๐

คลื่น มรสุม ลูกที่สอง ของ ระบบ ข้าราชการ พลเรือน เกิดขึ้น อีกครั้งหนึ่ง ในระหว่าง สงคราม โลก

ครั้งที่ ๒ ทั้งนี้เนื่องมาจากกระทรวงกลาโหมมีความจำเป็นต้องบรรจุบุคคลเป็นจำนวนมาก และเป็น การรีบด่วน จึงเสนอขอบรรจุบุคคลเข้าทำงานเอง โดยไม่ต้องผ่าน คณะกรรมการ ข้าราชการ พลเรือน โดย อ้าง ว่า คณะ กรรมการ ข้าราชการ พลเรือน ไม่สามารถจะทำการสอบแข่งขันหาตัวบุคคลได้ทันเหตุ- การณ์ และงานของกระทรวงอาจเสียหายได้ถ้าหาก ไม่สามารถเลือกบุคคลได้เอง แต่คณะกรรมการ ข้าราชการ พลเรือน ก็ยืนยัน ขอทำเอง โดยอ้างเหตุว่า ถ้าหากทางกลาโหมต้องการคนเร็ว ทางคณะกรรมการก็สามารถจะทำให้ได้ และว่าถ้าปล่อยให้หน่วย ราชการทำหน้าที่แข่งขัน (คือต่างคนต่างมีหน้าที่หา คนเข้าทำงาน) อาจทำให้เสียหายแก่งานราชการได้ เมื่อต่างฝ่ายต่างอ้างเหตุผลขึ้น หักล้างกัน พอสมควร ทางฝ่ายกลาโหม ก็ยอมถอนคำเสนอกลับคืนและยอม ให้คณะกรรมการ ข้าราชการ พลเรือน ดำเนินการ ต่อ ไป ซึ่งคณะกรรมการ ฯ เมื่อได้รับความไว้วางใจ แล้วก็เร่งมือผลิตบุคคลให้ทันกับความต้องการ เพื่อ เป็นการ แสดง ความ สามารถ ให้ สมกับ ที่ได้ อ้าง ไว้ เรื่องนี้ถ้าดูเพียงผิวเผิน ก็จะเห็นว่าไม่ใช่เรื่องที่จะถือ ว่าเป็นอุปสรรคมากมายอะไรนัก แต่ถ้าคิดให้ละเอียด แล้วจะเห็นว่า เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะการหา บุคคลเข้าทำงานนั้นเป็นหน้าที่ของ ก.พ. โดยตรงที่ จะจัดการ เมื่อกลาโหมอ้างมาว่าจำเป็นต้องบรรจุคน โดยรีบด่วนและต้องการได้คนที่ไว้วางใจได้เข้าทำงาน จึงขอทำหน้าที่เลือกหาตนเองเช่นนี้ ถ้า ก.พ. ยอม ให้กลาโหมทำได้ ก็เท่ากับยอมรับว่า ก.พ. ไม่มี

สมรรถภาพพอที่จะหาคนในกรณีรีบด่วน และกรณีที่ต้องการคนที่ไว้วางใจได้เข้าทำงาน โดยปกติงานของ ก.พ. นั้นคนมักจะมองในแง่ว่าเป็นงานบันทึกความรวดเร็วอยู่แล้ว เพราะแทนที่กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ จะบรรจุบุคคลเข้าทำงานได้โดยตรงก็ต้องให้ผ่านการสอบแข่งขันของ ก.พ. เสียก่อน เมื่อกลาโหมอ้างเช่นนั้นแล้วขึ้น ก.พ. ย่อมง่าย ๆ เรื่องก็จะกลายเป็นความจริงขึ้นมาว่า ก.พ. เป็นหน่วยงานบันทึกความรวดเร็ว เพราะฉะนั้นการที่ ก.พ. คัดค้านไม่ยอมให้กลาโหมมีอำนาจบรรจุบุคคลได้เอง แม้จะเป็นในระหว่างสงคราม จนกระทั่งกลาโหม

ต้องถอนข้อเสนอออกไปนั้น จึงเป็นชัยชนะอันยิ่งใหญ่ของ ก.พ. อเมริกัน

นับแต่นั้นมา ระบบการสอบแข่งขันของอเมริกันก็เจริญยิ่งขึ้นเป็นลำดับ และเมื่อคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้แสดงความสามารถและความยุติธรรมให้ปรากฏ ประกอบกับระบบ การสอบ แข่งขัน โดยมี หน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการ ได้ฝังรากลงในสังคมอย่างแน่นแฟ้นแล้ว ความกินแหนงแคลงใจที่กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ มีต่อคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนก็น้อยลงเป็นลำดับ และในที่สุดความรู้สึกอันนั้นก็หายไป ๑๖

“อันที่จริงเขายากเห็นเราทำดี
แต่ถ้าเด่นขึ้นทุกทีเขาหมั่นไส้
จงทำดี แต่อย่าเด่นจะเป็นภัย
ไม่มีใครอยากเห็นเราเด่นเกิน”

พลตรีคุณหลวงวิจิตรวาทการ

ทนายความ ในประเทศ ฝรั่งเศส

โดย พันตรี ดร. อุสาศ์ โกมลปานิก

ในประเทศฝรั่งเศส ทนายความเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญในอันที่จะช่วยคุ้มครองความเป็นอยู่ของสังคม มีส่วนในการแก้ปัญหาอาชญากรรม และกรณีขัดแย้งระหว่างรัฐกับเอกชน หรือระหว่างเอกชนกับเอกชน ตลอดจนช่วยให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปอย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรมแก่คู่กรณี

เพื่อให้การประกอบอาชีพทนายความเป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ และมีให้เกิดการแข่งขันในการประกอบอาชีพ ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิขั้นต่ำ และสิทธิหน้าที่ของผู้ซึ่งประกอบอาชีพทนายความไว้ นอกจากนี้ยังได้กำหนดจำนวนตำแหน่งทนายความประจำท้องถิ่นไว้อีกด้วย

ทนายความแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท

ประเภทที่ ๑ เรียกว่า Avocat (อโวก) ได้แก่ ทนายความ ซึ่งมี คุณวุฒิขั้นต่ำ ปริญญาตรี ทางกฎหมาย และได้จดทะเบียนทนายความไว้กับสมาคม

๕๖

ทนายความ (Barreau) ทำหน้าที่แก้ต่างคดีในศาล ทั้งคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีพาณิชย์ มีสิทธิเข้าร่วมดำเนินการในห้องพิจารณาคดีในศาลทุก ๆ ศาล ในดินแดนของประเทศฝรั่งเศส และประเทศโพ้นทะเล ซึ่งเคยเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศส ในคดีที่กฎหมายบัญญัติให้มีการได้ส่วน คือ ออกุชโทษ (Crime) ได้แก่คดีที่มีโทษจำคุกเกินกว่า ๕ ปี คดีมรยมโทษ (Delit) ได้แก่คดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ เดือนถึง ๕ ปี ปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ฟรังก์ฝรั่งเศสขึ้นไป หรือทั้งจำทั้งปรับที่เด็กกระทำผิด และคดีลหุโทษ (Contravention) ชั้น ๕ ได้แก่คดีที่มีโทษจำคุก ๑ เดือน ปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ ฟรังก์ฝรั่งเศสที่เด็กกระทำผิด และคดีที่อัยการร้องขอให้มีการได้ส่วน Avocat มีสิทธิเข้าไปนั่งฟังการได้ส่วนคดีได้ด้วย

Avocat มีสิทธิเข้าไปว่าความในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาสูงสุด โดยการแต่งตั้งของลูกความ และโดยได้รับอนุมัติจากหัวหน้าทนายความ (Batonnier) สำหรับคดีออกุชโทษ คดีมรยมโทษ

ที่เด็กกระทำผิด และคดีลหุโทษชั้น ๕ ที่เด็กกระทำผิด ถ้าจำเลยร้องขอให้ศาลแต่งตั้งทนายความแก้ต่างคดี หัวหน้าทนายความในศาลจะแต่งตั้ง Avocat ซึ่งจดทะเบียนไว้ที่ศาลให้ช่วยแก้ต่างคดีให้ โดยลูกความไม่ต้องเสียค่าทนาย (ในกรณีนี้ลูกความอาจตกลงกับทนายซึ่งศาลตั้งให้เกี่ยวกับค่าทนายเองก็ได้) Avocat ไม่มีสิทธิจัดทำนิติกรรมหรือสัญญาใดๆ เว้นแต่ Avocat ที่อาจได้รับแต่งตั้งให้เป็น Notaire ประจำท้องถิ่นได้อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย จึงจะมีสิทธิจัดทำนิติกรรม

มีข้อสังเกตว่าในศาลยุติธรรม มีเจ้าพนักงานตำแหน่งหนึ่งชื่อ "Avocat General" ขอให้เข้าใจว่าตำแหน่งนี้ไม่ใช่ตำแหน่งทนายความ แต่เป็นชื่อตำแหน่งหัวหน้าศาลสูงสุดของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้พิพากษาสูงสุด อัยการประจำศาลสูงสุด และพนักงานธุรการประจำศาลสูงสุด (Greffier)

ประเภทที่ ๒ เรียกว่า "AVOUE" (อวอเอ) ได้แก่ทนายความประจำกระทรวง ซึ่งมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีทางกฎหมายและจดทะเบียนทนายความไว้กับสมาคมทนายความ เป็นทนายความประจำศาลแพ่ง และศาลอุทธรณ์ในแผนกคดีแพ่ง ทำหน้าที่ว่าความเฉพาะศาลแพ่ง (Tribunal de Grande Instance) และศาลอุทธรณ์ (Cours d' Appel) ในดินแดนของประเทศฝรั่งเศส และประเทศโพ้นทะเลที่เคยเป็น อาณานิคม ของประเทศฝรั่งเศส

AVOUE ประจำศาลแพ่งและศาลอุทธรณ์ จะได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าทนายความให้แก่ต่างคดีให้แก่คู่ความ เมื่อคู่ความร้องขอต่อศาล

ประเภทที่ ๓ เรียกว่า "NOTAIRE (โนแตร)" ได้แก่ทนายความซึ่งมีคุณวุฒิขั้นต่ำ ชั้นความรู้พื้นฐานทางกฎหมาย (Diplome d' Etude Universitaire Generale) คือสำเร็จปีที่สองของชั้นปริญญาตรี

NOTAIRE เป็นทนายความของรัฐซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยหัวหน้าทนายความให้ดำรงตำแหน่งประจำท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่เฉพาะในการทำนิติกรรมและสัญญาในเขตพื้นที่ของท้องถิ่นที่ได้รับแต่งตั้งเท่านั้น ในเขตพื้นที่หนึ่งจะมี Notaire เพียงสองคนไม่มีสิทธิว่าความในศาล

ตำแหน่ง Notaire นี้จะสืบทอดต่อกันมาในตระกูล ถ้าบิดาเคยเป็น Notaire เมื่อบิดาสิ้นชีวิตหรืออายุมากไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ บุตรซึ่งศึกษาสำเร็จวิชา กฎหมาย ก็จะสามารถสืบทอดตำแหน่ง Notaire แทนบิดาต่อมา ในสมัยโบราณตำแหน่ง Notaire จะซื้อขายกันด้วยจำนวนเงินค่อนข้างสูง ในปัจจุบันเข้าใจว่าการซื้อขายตำแหน่ง Notaire อาจยังคงมีอยู่

การ ปฏิบัติหน้าที่ ของทนายความ ในการแก้ต่างคดีสำหรับคดีอาญา ทนายความสามารถเข้านั่งฟังการ สอบ สอน ของ พนักงาน สอบ สอน ซึ่งอาจเป็น ตำรวจหรือทหารก็ได้ และอาจนั่งฟังการได้สวนของผู้พิพากษาได้สวนได้ นอกจากนี้ยังอาจขอสำเนา

บันทึกการสอบสวน หรือบันทึกการไต่สวน เพื่อประกอบการต่อสู้คดีได้อีกด้วย

ในการสอบสวนหรือไต่สวนคดี ทนายความไม่มีสิทธิซักถามผู้ต้องหาหรือพยาน หากมีข้อสงสัยหรือข้อคิดเห็นเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่ได้ทำการสอบสวนหรือไต่สวนไปแล้ว ก็อาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนหรือผู้พิพากษาไต่สวนทราบ ข้อเสนอของทนายความดังกล่าวไม่ผูกพัน พนักงานสอบสวนหรือผู้พิพากษาไต่สวนที่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมแห่งกรณี อันจะทำให้ผู้ต้องหาได้รับความเป็นธรรม ข้อเสนอของทนายความอาจได้รับการพิจารณาดำเนินการ

สำหรับการพิจารณาคดีในห้องพิจารณา การซักถามพยานบุคคลไม่มีระบบการถามค้านและถามติง ประธานผู้พิพากษาแต่ผู้เดียวจะทำหน้าที่ซักถามพยานเพื่อสืบค้นข้อเท็จจริง ผู้พิพากษาผู้ช่วยอีก ๓ นาย อัยการ และทนายความ ตลอดจนลูกขุนสำหรับคดีอุกฤษโทษไม่มีสิทธิซักถามพยาน เว้นแต่จะตั้งคำถามขอให้ประธานผู้พิพากษามาถามแทนให้หรือประธานผู้พิพากษาอนุญาตให้ถาม

เมื่อประธานผู้พิพากษาได้ซักถามพยานเสร็จแล้ว ก็อาจอนุญาตให้อัยการถามพยานก่อน ในขั้นนี้ทนายความอาจ ขออนุญาต ประธานผู้พิพากษาคัดค้านคำถามของอัยการ หรือขอไม่ให้พยานตอบ เมื่ออัยการได้ซักถามพยานเสร็จแล้ว ประธานผู้พิพากษาจึงอนุญาตให้ทนายความซักถามพยานต่อไป คำถามของ ทนายความจะ ไม่ใช่ คำถาม เดียวกับ คำถาม

ของอัยการที่พยานได้ตอบไปแล้ว ในขั้นนี้อัยการก็อาจขออนุญาตประธานผู้พิพากษาคัดค้านคำถามของทนายความ หรือขอไม่ให้พยานตอบคำถามได้เช่นเดียวกัน การอนุญาตให้อัยการก็ตี ทนายความก็ตีเพื่อถามพยาน ไม่ผูกพันให้ประธานผู้พิพากษาให้ต้องปฏิบัติ ประธานผู้พิพากษาอาจอนุญาตให้ซักถามพยานได้เมื่อเห็นสมควรเท่านั้น

การสืบสวนและการไต่สวนจะใช้เวลาดำเนินการนานมาก ดังนั้นผู้ต้องหาจึงมักได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างสอบสวนหรือไต่สวน โดยจะมีหลักทรัพย์ประกันหรือไม่ก็ได้ การปล่อยตัวชั่วคราวใน ขั้นนี้เป็น อำนาจ ของ ผู้พิพากษา ไต่สวน สำหรับคดีที่ผู้ต้องหาไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว และถูกควบคุมตัวอยู่ในระหว่างไต่สวน ผู้พิพากษาไต่สวนสามารถขออนุญาตต่อคณะกรรมการพิจารณาฟ้องคดี ขอควบคุมตัวผู้ต้องหาได้คราวละ ๔๐ วัน จนกว่าการไต่สวนเสร็จสิ้นและ ส่งคดีให้อัยการฟ้องศาล

การ พิจารณา คดีอาญา จะกระทำกัน รวดเร็วมาก เว้นแต่คดีที่มีการสืบพยาน การซักถามพยานโดยปกติจะดำเนินการให้เสร็จสิ้นและสามารถพิพากษาได้ภายในวันเดียว เมื่อเสร็จสิ้นการซักถามพยานทุกปากแล้ว ประธานผู้พิพากษาจะอนุญาตให้อัยการแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจาจาก่อน และให้ทนายความแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจาภายหลัง ทั้งอัยการและทนายความ อาจยื่น แถลงการณ์ เป็น ลายลักษณ์อักษรต่อประธานผู้พิพากษาไปพร้อมกันก็ได้

การแถลงการณ์ปิดคดี ทั้งอัยการ และ ทนายความจะยกประเด็น ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายมากล่าว พร้อมทั้งแถลงเหตุผลเพื่อเป็นประโยชน์แก่คดีของฝ่ายตน สำหรับทนายความนั้นมิได้ทำหน้าที่แต่เพียงรักษาความยุติธรรมเท่านั้น ยังปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมอีกด้วย บางคดีทนายความแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจา ยอมรับว่าจำเลย ลูกความ ของตน กระทำ ความผิดจริงตาม ข้อกล่าวหา แต่ก็พยายามอ้างเหตุผลความจำเป็นที่ต้องกระทำและภาระทางสังคม เพื่อโน้มน้าวจิตใจของคณะผู้พิพากษาและคณะลูกขุน ให้พิจารณายกเว้นโทษให้จำเลย หรือให้ใช้การปฏิบัติต่อจำเลยด้วยวิธีการอื่นแทนโทษจำคุก ซึ่งนับว่าเป็นการช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้ซึ่งกระทำผิดครั้งแรกได้วิธีหนึ่ง

เมื่ออัยการและทนาย ความแถลงปิดคดีแล้ว ศาลจะสั่งหยุดการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว และจะออกจากห้องพิจารณาคดีไปยังห้องวินิจฉัยคดี (Chambre privee) ในห้องนี้จะมีเฉพาะประธานผู้พิพากษา ผู้พิพากษาผู้ช่วย ๒ นาย ถ้าเป็นคดีอุกฤษโทษก็จะมีคณะลูกขุนร่วมอยู่ด้วย เมื่อได้วินิจฉัยคดีเสร็จแล้ว ศาลจะออกนั่งพิจารณาคดีอีกครั้ง และประธานผู้พิพากษาจะพิพากษาจำเลยเองด้วยวาจา สำหรับการบันทึกคำพิพากษาเป็นหน้าที่ของพนักงานธุรการศาล (Greffier) การลงชื่อรับทราบคำพิพากษาของศาลจะกระทำในวันพิจารณาคดีนั้นโดยลงชื่อในแบบแนบท้ายคำพิพากษา และทนายความ ก็ ต้อง ลงชื่อ ใน แบบ แนบท้าย นั้น ด้วย

ส่วนคำพิพากษาพนักงาน ธุรการ จะจัดการพิมพ์ในภายหลังต่อมา

การคิดค่าแก้ต่างคดี จะกระทำสองวิธี คือ ตกลงเป็นคดี และตกลงเป็นคราว ๆ เฉพาะการบริการแต่ละครั้ง

การตกลงเป็นคดี ทนายความจะตกลงกับลูกความ ใน เรื่องคำว่า ความ ครังเดียวตั้ง แต่ต้น จนเสร็จคดี แต่ลูกความก็ต้องมีภาระรับผิดชอบในเรื่องค่าธรรมเนียมศาลและค่าใช้จ่ายอื่น เช่นค่าจ้างพิมพ์สำเนาคำให้การต่าง ๆ เป็นต้น

ส่วนการ ตกลง เฉพาะ การบริการแต่ละครั้ง ทนายความ จะส่ง ใบเรียก เก็บเงินจาก ลูกความ เป็นคราว ๆ ที่ดำเนินการไป ในกรณีเช่นนี้ลูกความอาจบอกเลิกการติดต่อกับทนายความเมื่อไรก็ได้

ทนายความส่วนใหญ่มักชอบ ปฏิบัติตามวิธีการที่สอง เพราะสามารถเรียกเก็บได้เป็นคราว ๆ และเป็นเงินจำนวนมากพอสมควร นอกจากนี้ยังไม่ผูกพันทนายความที่จะรับว่าความให้ตลอดไป ลูกความอาจบอกเลิกไม่ตกลงให้ว่าความ และไปตกลงกับทนายความคนอื่นให้ดำเนินการต่อไปได้ หรือทนายความอาจบอกเลิกไม่ว่าความ ให้กับ ลูกความได้ แต่วิธีการนี้ ในทางปฏิบัติ จะไม่กระทำกันเพราะถือเป็นการผิดมารยาททนายความ และอาจเป็นผลเสียต่ออาชีพทนายความเอง

การ เรียก เก็บเงิน ค่า บริการ ทนาย ความ นั้น สมาคม ทนายความจะ กำหนดอัตราเป็น มาตรฐานไว้ ทนายความก็ จะถือเป็นแนวทางที่จะตกลงกันกับลูก

ความ ส่วนการที่ลูกความจะคิดเพิ่มเป็นพิเศษให้กับนายความ ซึ่งมี ชื่อเสียง ในการ แก่ต่างคดี ก็เป็นเรื่องที่จะตกลงกันเอง

ทนายความในประเทศฝรั่งเศสมีทั้งที่ประกอบอาชีพในรูปบริษัท และเป็นอิสระเอกเทศ ส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะค่อนข้างดี เพราะโดยลักษณะแห่งอาชีพแล้วก็มีแต่ทางได้ประโยชน์อย่างเดียว ทางเสียไม่มี ยังมีชื่อเสียงมากเท่าไร ก็ยังมีรายได้สูงเพิ่มมากขึ้น

ชาวฝรั่งเศสไม่ชอบพวกทนายความนัก ไม่ว่าจะ เป็นทนายความประเภทใด บางคนถึงกับกล่าวว่า “ทนายความคือปีศาจ” (Avocat est Diable) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อไปหาทนายความ ก็มีแต่

เสียเงินและเสียเงินอย่างเดียว ส่วนประโยชน์ยังมองไม่เห็น ชำร่วยเมื่อคดีความเสร็จสิ้นอาจไม่ได้รับประโยชน์อะไรเลย ส่วนทนายความก็คงตั้งหน้าตั้งตาแต่จะยื่นใบเรียกเก็บเงินค่าบริการ ทุกครั้งที่พบหน้าลูกความ โดยทำประโยชน์ให้แก่ลูกความน้อยเกินไป ไม่คุ้มค่ากัน

อย่างไรก็ดี ในกลุ่มของผู้ประกอบอาชีพหนึ่ง ย่อมจะมีทั้งคนซึ่งประพฤติดี และผู้ซึ่งประพฤติไม่เหมาะสมปนกันอยู่ หากผู้ซึ่งประกอบอาชีพทนายความยึดหลักที่ว่า “ทนายความมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาของกระบวนการยุติธรรม และช่วยพยุงฐานะของสังคมให้มีความเป็นอยู่อย่างยุติธรรม” แล้ว ถ้อยคำของชาวฝรั่งเศสดังกล่าวคงจะไม่มี การกล่าวถึงอีกต่อไป [๑๖]

ส่งได้...
ส่งยิ้ม

เพิ่มชีวิตชีวา

